This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Scan
3148
8

WIDENER
HN TA37 3

NY PLAN

AF

STOCKHOLM,

upptagande samtliga öppnade och bebygda gator och trafikleder

jämte notiser för resande, på svenska, tyska, franska och engelska.

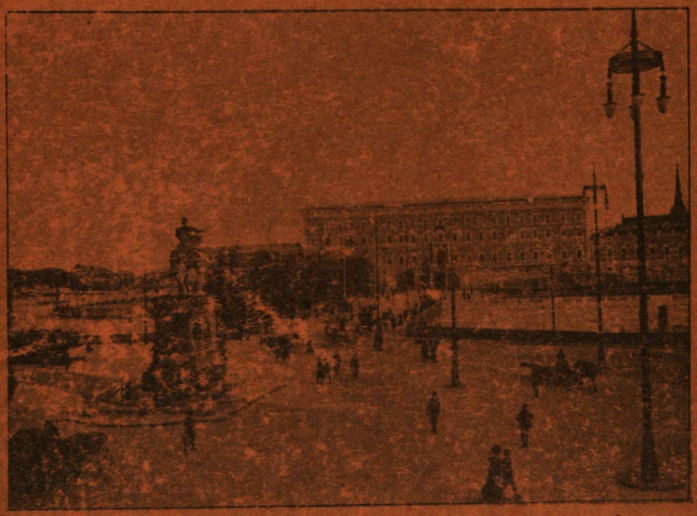

Gustaf Adolfs torg, Norrbro och Slottet.

Deutscher text, Seite 25. — *Texte française*, pag. 29. — *English text*, pag. 33.

Stockholm. Albert Bonniers förlag.

Pris 75 öre; i pärm 1 kr.; uppfodrad på väf

Digitized by Google

HARVARD COLLEGE LIBRARY

Bought with the income of

THE KELLER FUND

Bequeathed in Memory of

JASPER NEWTON KELLER
BETTY SCOTT HENSHAW KELLER
MARIAN MANDELL KELLER
RALPH HENSHAW KELLER
CARL TILDEN KELLER

VE RI TAS

Digitized by Google

BIHANG

TILL

PLANKARTAN ÖFVER STOCKHOLM

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Digitized by Google

Scan 3148.8

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1908.

Digitized by Google

Förteckning öfver hufvudstadens gator m. m.

samt

VÄGLEDANDE NOTISER

FÖR

RESANDE I STOCKHOLM.

Sid. 5—24.

Anhang zum Plan von Stockholm

SEHENSWÜRDIGKEITEN

IN

STOCKHOLM UND UMGEBUNGEN.

S. 25—32.

Supplément au Plan de Stockholm.

NOTICES

SUR

STOCKHOLM ET ENVIRONS.

P. 33—40.

Supplement to the map of Stockholm.

SHORT NOTICES

ON

STOCKHOLM AND ITS ENVIRONS.

P. 41—48.

Digitized by Google

Digitized by Google

Förteckning öfver hufvudstadens förnämsta öppnade och bebyggda gator, gränder, torg m. m.

Anm. Platsernas belägenhet utmärkes af bokstäfverna A—M med efter följande siffror (1—12), hvilka hänvisa till rutorna å kartan.

Adolf Fredriks kyrkogata, E5.
Adolf Fredriks torg, J6.
Agnegatan, FG2,3.
Akademiegränden, G6.
Allmänna gränden, G10,11.
Ankaregränden, G7.
Apelbergsgatan, E5.
Arbetaregatan, F1.
Arkivgatan. G6
Arsenalsgatan, F5.
Artillerigatan, DE8.
Axels gränd, K9.

Badstugatan, J5,6.
Badstugatan, lilla, å Norrm., D4.
Badstugatan, lilla, å Söderm., J6.
Badstugatan, stora, å Norrm., C—E4,5.
Bagaregränden, G7, se *Kåkbrinken*.
Baggensgatan, GH7.
Banérgatan, E10.
Bangårdsgatan, F3.
Bankogränden, norra, H7.
Bankogränden, södra, H7.
Bantorget, norra, E4.
Bantorget, södra, K7.
Barnhusgatan, E4.
Barnhuskvarngränden eller Västra o. östra Kvarngränden å Norr, E4.
Barnängstvärgatan, L11.
Beckbrännaregränden, K9.
Beckholmen, H11.
Bedoirs gränd, H6,7.
Bellmansgatan, J6.
Bengt-Ekenhjelmsgatan, K6.
Benikebrinken, norra, H7.
Benikebrinken, södra, H7.
Bergsgatan, G2,3.
Bergsgränden å Söderm., J8,9.
Bergsprängaregränden, K9,10.
Bergsundsgatan, K1.
Beridarebansgatan, F6.
Berzelie park, F7.
Biblioteksgatan, E7.
Birger Jarls gata, B—E4—7.
Birger Jarls torg, H6.
Birkagatan, D1.
Björngårdsgatan, IK6,7.
Blasieholmsgatan, F7,8.
Blasieholmshamnen, norra, F7,8.
Blasieholmshamnen, södra, F7,8
Blasieholmstorget, F7.
Blecktornet, L10.
Blecktornsgränden, J6.
Bollhusgränden, G7.
Bomslupstrappan, G7.
Bondegatan, K8—11.
Borgmästaregatan, JK9,10.
Borgmästaretrappan eller Mellantrappan, H7.
Brahegatan, CD7,8.
Breda gatan, GH11.
Bredgränden, G7.
Brunkebergsgatan F6.
Brunkebergstorg, F6.
Brunnsbacken, J7.
Brunnsgatan, E6.
Brunnsgränden, G7.
Bryggaregatan, F4,5.

Digitized by Google

Brända tomten, H7.
Brännkyrkagatan J7,K2—.
Båtgränden, J1.

C, se äfven K.
Cedersdal, B3.
Celsiusgatan F2.
Centralplanen, F5.

Dalagatan, DE3,4.
Danderydsgatan, C6.
Danviken, J12.
Danviksgatan, K12.
Danviks östra kyrkogårdsgränd el. Tegelvikstvärgränden, K11.
David Bagares gata, E6.
Didrik Ficks gränd, GH6.
Djurgården, ABFG6,7,10—12.
Djurgårdsbron, F10.
Djurgårdsbrunnsviken, EF11,12.
Djurgårdsslätten, G11.
Drakens gränd, H7.
Drottninggatan, D—G4—6.
Drottningholmsvägen F1
Drottninghusgränden, D6.
Drottning Kristinas väg, BC6—8.
Dryckesgränden, norra, H7.
Dryckesgränden, södra, H7.
Dufnäsgatan, KL10,11.
Döbelnsgatan, CD4,5.

Eiraplanen, G4.
Engelbrektsgatan, CD6.
Engelbrektsplanen, D6.
Eriksberg, D6.
Eriksbergsgatan, D6.
Ersta, J10.
Erstagatan, JK10.

Fabriksgränden, G2.
Fatbursgatan, K6.
Ferkens gränd, H7.
Fiskarehamnen, H7.
Fiskargatan, J8.
Fjeldstuen, F11.
Fjällgatan, J9,10.
Fleminggatan, F1—3.
Floragatan, C7.
Folkungagatan, JK7—11.
Fredmansgatan, J7.
Fredrikshofsgatan, E10.
Fredsgatan, FG6.
Frejgatan, BC3,4.
Fridhemsgatan, EF1.
Funkens gränd, H7.
Färgaregränden, K9.

Gaffelgränden, H7.
Galérvarfvet, FG9,10.
Gamla Kungsholmsbrogatan, EF4,5.
Garfvaregatan, G3.
Glasbruksgatan, lilla, J8.
Glasbruksgatan, stora, J7,8.
Gotlandsgatan, L8,9.
Grefbron, F8.
Grefgatan, DEF8,9.
Gref-Magnigatan, EF9.
Grefturegatan, CDE7,8.
Grefvegränden, F7.
Grindsgatan, L6,7.
Grundsborg, M9.
Gråbergsgatan, lilla, E4.
Gråmunkegränden, lilla, G6.
Gråmunkegränden, stora, G6.
Grälmakaregränden, K5.
Guldgränden, HJ7.
Gustaf Adolfs torg, F6.
Gustaf III:s staty, G7.
Gymnasiigränden, H6.
Gåsgränden i St., GH6.
Göran Helsinges gränd, G6.
Götgatan, J—M7—9.

Hagagatan, C3,4.
Hammarby, M11.
Hammarbygatan, LM8,9.
Hammarbysjön, K—M9—12.
Hamngatan, F6,7.
Handtverkaregatan, G1—4.
Hargränden, lilla, J5.
Hargränden, stora, J5.
Hasselbacken, G11.
Heimdalsgatan, C3.
Heleneborg, J2.
Helgeandsholmen, G6,7.
Helsingegatan, CD1,2.

Digitized by Google

Herkulesgatan, F6.
Hjärnegatan, F2.
Hofslagaregatan, F8.
Holländaregatan å Norrm., DE4,5.
Holländarevägen, L7.
Hoparegränden, lilla, H7.
Hoparegränden, stora, G7.
Hornsgatan, JK4—7
Horns tull, K2.
Humlegården, D6,7.
Humlegårdsgatan DE6,7.
Hvita berget, K10.
Högbergsgatan, J7,8.
Hökensgatan, 7.
Hötorget, E5.

Idungatan, B3
Ignatiigränden fr. Köpmang., G7.
Ignatiigränden fr. Västerlångg., G6.
Inedal, D1.
Inedalsgatan, EF2.
Ingemarsgatan, B4.
Iversons gränd, D6.

Jakobsberg, K2.
Jakobsbergsgatan, E6,7.
Jakobsgatan, FG6.
Jakobstorg, F7.
Jaktvarfsgränden eller Varfsgatan, G2.
Johannesgatan, DE6.
Johannesgränden i Staden, H7.
Jungfrugatan, DE8.
Jutas backe D6.
Järntorget, H7.
Järntorgsgatan, H7.
Järnvågen, GH10,11.
Järnvägsgatan, östra, F5.

Kammakaregatan, DE4,5.
Kapellgränden, J8.
Kaplansbacken, G4.
Kaptensgatan, EF8.
Kaptensudden, F10.
Kardellgatan, D7.
Karduansmakaregatan, FG5,6.
Karlaplanen, D9.
Karlavägen, CD5—9.
Karlbergsvägen, D1—3.
Karl Johans torg, H7.
Karlsvik, G1.
Karl XII:s torg, F7.
Karl XIII:s torg, F7.
Karl XV:s port, C8.
Kastellholmen, H9,10.
Katarina bangata, K8,9.
Katarina kyrkobacke, J8.
Katarina trappgränd, J7.
Katarina västra kyrkogata, J8.
Katarina västra kvarngränd, fr. Götgatan, L8.
Katarina östra kyrkogränd, J8.
Katrineberg, L1.
Kattgränden, J5.
Kindstugatan, H7.
Klarabergsgatan, F5,6.
Klara norra kyrkogata, EF5.
Klara strand, E—G3—5.
Klara södra kyrkogata, FG5,6.
Klara vattugränd, F5.
Klaraviken, E—G2—5.
Klara västra kyrkogata, FG5,6.
Klara östra kyrkogata, F5,6.
Klevegränden, J7.
Klippgatan, JK10.
Klockgjutaregränden, G6.
Klotgränden, J7.
Kocksgatan, K8,9.
Kocksgränden, F6.
Kolmätaregränden, G6.
Kommendörsgatan, D7—9.
Kornhamnstorg, H7.
Kronoberget, F1,2.
Kronobergsgatan, F1.
Krukmakaregatan, JK4,5.
Kråkgränden, G7.
Kungsbron, F4.
Kungsgatan, EF4,5.
Kungsholmsbrogatan, gamla, EF 4,5.
Kungsholmsbron (»nya»), G5.
Kungsholmsgatan, F1—3.
Kungsholms kyrkoplan, G4.
Kungsholmstorg, G3.
Kungstensgatan, D3—5.

Digitized by Google

Kungsträdgården el. Karl XII:s och Karl XIII:s torg, F7.
Kungsträdgårdsgatan, F7.
Kvarngata, Maria, J7.
Kvarngränden, lilla västra, å Kungsh., G3.
Kvarngränden, västra ell. Barnhusqvarngränden, E4.
Kvarngränden, västra, L8.
Kvastmakarebacken, K11.
Kåkbrinken, GH6,7.
Källaregränden i Staden, G7.
Källaregränden å Söderm., J8.
Köpmanbrinken, G7.
Köpmangatan, G7.
Köpmantorget, G7.
Köttorget, H6.

Laboratorium, E11.
Ladugårdsgärdet, DE9—12.
Landtmäteribacken, F7.
Lejonbacken, G7.
Lejonstedts gränd, H7.
Liljansplanen, C7.
Liljeholmen, LM1,2.
Liljeholmsbron, KL1.
Liljeholmsviken, KL1.
Lilla Badstugatan å Norrm., CD 4,5.
Lilla Badstugatan å Söderm., J6.
Lilla Glasbruksgatan, J8.
Lilla Gråbergsgatan, E4.
Lilla Gråmunkegränden, G6.
Lilla Hargränden, J5.
Lilla Hoparegränden, H7.
Lilla Mejtens gränd, K10.
Lilla Nygatan, H6,7.
Lilla Pilgränden, L8.
Lilla Skinnarviksgränden, J5.
Lilla Vattugatan, FG5,6.
Lilla västra Kvarngränden, G3.
Lilljansplan C7.
Linnégatan, DE7—9.
Logården, G7.
Logårdstrappan, G7.
Lokattens trappor, J8.
Lorentzberg, J2.
Lotsgatan, J10.
Lundagatan J4,5.
Luntmakaregatan, C—E4—6.
Lutternsgatan, E6,7.
Långa gatan, G11.
Långholmen, J1,2.
Långholmsbron, J1.
Långholmsgatan, K2.
Långholmsvarfvet, J2.
Lästmakaregatan, E6,7.

Majorsgatan, DE7.
Malmskillnadsgatan, EF6.
Malmtorgsgatan, F6.
Mariagatan, J7.
Mariagränden, J7.
Maria Högbergsgata, JK6,7.
Maria Kvarngata, J7.
Maria trappgränd, J6.
Markvardsgatan, C4.
Mejtens gränd, lilla, K10.
Mejtens gränd, stora, K10.
Mellantrappan el. Borgmästare-trappan, H7.
Mikaelsgränden, J9.
Mosebacketorg, J8.
Mosebacke trappor, J8.
Munkbrogatan, H6.
Munkbron, GH6.
Myntgatan, G6.
Myntgränden, G6.
Myntorget, G6.
Målaregatan, E5.
Mälaretorget, H6.
Mäster-Samuelsgatan, EF4—7.

Narvavägen, DE9,10.
Nedre Slussgatan, H7.
Norra Bankogränden, H7.
Norra Bantorget, E4.
Norra Benikebrinken, H7.
Norra Blasieholmshamnen, F7,8.
Norra Dryckesgränden, H7.
Norra Smedjegatan, F6.
Norra Varfsgatan, G10,11.
Norrbackagatan, CD1.
Norrbro, G7.
Norrlandsgatan, E6,7.
Norrmalmstorg, E7.

Digitized by Google

Norr Mälarstrand, G1—4.
Norrteljegatan, D6.
Norrtull, B2.
Norrtullsgatan, BCD2—4.
Nya järnvågen, GH10,11.
Nya Sandbergsgatan, KL9.
Nybergs gränd. D8.
Nybrogatan, DE7,8.
Nybrohamnen, F7,8.
Nybroviken F7,8.
Nybygget, B1
Nygatan, lilla, H6,7.
Nygatan, stora, GH6,7.
Nygränden, G7.
Nytorget, K9.
Nytorgsgatan, JK8,9.
Näckströmsgatan, F7.

Observatoriegatan, D3,4.
Observatoriegränden, D4.
Observatorielunden, D4.
Odengatan, CD2—5.
Olofsgatan, E5.
Owengatan, G4.
Oxtorget, E6.
Oxtorgsgatan, E5,6.

Packhusgränden, H7.
Parkgatan, F1,2.
Parmmätaregatan, G3.
Peder Myndes backe, J7.
Pelikansgränden, H7.
Pilgatan å Kungsh., FG2.
Pilgränden, K5.
Pilgränden, lilla, L8.
Pilgränden, stora, L8.
Pipersgatan, FG3.
Plogatan, K10.
Polhemsgatan, E—G2.
Prästgatan, GH6,7.
Prästgårdsgatan, K5,6.
Pålsundet, J1,2.

Ragvaldsbro, H7.
Ragvaldsgatan, HJ7.
Regeringsgatan, D—F6.
Reimers holme, JK1.
Rensgatan, CD4.5
Renstjernas gata, JK9.
Repslagaregatan å Söderm., J7.
Riddaregatan, E7—9.
Riddarholmen, GH5,6.
Riddarholmsbron, G6.
Riddarholmshamnen, GH5,6.
Riddarholmskanalen, GH6.
Riddarhusgränden, G6.
Riddarhustorget, G6.
Rimbogatan, D6.
Ringvägen, K4,5.
Roddaregatan, J8.
Rosenbad, G6.
Rosengatan, D5.
Rosenlundsgatan, JK5.
Roslagsgatan, B—D4,5.
Roslagstorg, D6.
Roslagstull, A4.
Rutens gränd, J8.
Rådhusgränden, G6.
Rådmansgatan, DE4,5.
Räntmästaretrappan, H7.
Rödbodtorget, G6.
Rörstrand, E1.

Sabbatsberg, E3.
Saltmätaregatan, D4,5.
Salvii gränd, G6.
Sandbergsgatan, nya, KL9.
Sandbergs tvärgränd, K8,9.
Sandåsgatan, D3,4.
S:t Eriks gata, EF1.
S:t Eriks plan, D2.
S:t Paulsgatan, J5—7.
Scheelegatan, FG3.
Schönfelts gränd, H6.
Sergelgatan, E6.
Sibyllegatan, DE8.
Sigtunagatan, CD1,2.
Sista styfverns trappor, J9.
Skans tull, M9.
Skaraborgsgatan, J7.
Skepparegatan, D—F8,9.
Skeppareegränden, J10.
Skeppar Karls gränd, G7.
Skeppar Olofs gränd, G7.
Skeppsbron, GH7.
Skeppsholmen, G8,9.

Digitized by Google

Skeppsholmsbron, G8.
Skinnarviksgatan, E3.
Skinnarviksgränden, lilla, J5.
Skolgränden, E3.
Skolgränden, tyska, H7.
Skomakaregatan, H7.
Skottgränden, G7.
Skräddaregränden i Staden, H7.
Skurugatan, K11.
Skånegatan, K8—11.
Skärgårdsgatan, GH7.
Slottsbacken, G7.
Slussen, H7.
Slussgatan, nedre, H7.
Slussgatan, västra, H7.
Slussgatan, östra, H7.
Slussplan, H7.
Slöjdgatan, EF5.
Smala gränden, D6.
Smedjegatan, norra, F6.
Smålandsgatan, EF6,7.
Snickarebacken, D6.
Sockerbruksgränden, H7.
Sofiahemmet, C7.
Solgränden, G7.
Solnavägen, BC1,2.
Solvisaregränden, G4.
Somens Kvarngränd, J5.
Spektens gränd, G7.
Stadsgården, J7,8.
Stallgatan, F7.
Stallmästaregården, B2.
Stallplanen, tyska, H7.
Stigbergsgatan, J9.
Stigen, J8.
Stjärngränden, CD4.
Stora Badstugatan å Norrm., B—E3—5.
Stora Fiskaregränden, J8.
Stora Glasbruksgatan, J7,8.
Stora Gråmunkegränden, G6.
Stora Hargränden, J5.
Stora Hoparegränden, G7.
Stora Mejtens gränd, K10.
Stora Nygatan, GH6,7.
Stora Pilgränden, L8.
Stora Vattugatan, F5,6.
Storgatan, E8—10.
Storkyrkobrinken, G6,7.
Stortorget, G7.
Strandvägen, F8—10.
Strömgatan, G6.
Strömparterren, G7.
Strömsborg, G6.
Sturegatan, C—E7.
Stureparken, C7.
Stureplanen, E7.
Styckjunkaregatan, E7.
Styrmansgatan, EF9.
Surbrunnsgatan, C3—5.
Sutthofs bro, J8.
Svartensgatan, J7,8.
Svartmangatan, GH7.
Sveavägen, BC3,4.
Svedenborgsgatan, JK6.
Svenska Prästgatan, GH6,7.
Sven Vintappares gränd, G6.
Sågaregatan J10.
Söderbergs trappor, J9.
Södermalmstorg, J7.
Södermannagatan, KL8,9.
Söder Mälarstrand, HJ4,5.
Södra Bangårdsgatan, K7.
Södra Bankogränden, H7.
Södra Bantorget, K7.
Södra Benikebrinken, H7.
Södra Dryckesgränden, H7.

Tanto, L4.
Tantogatan, KL4—6.
Tantolunden, KL4,5.
Tavastgatan, J5,6.
Teatergatan, F8.
Tegelviken, J11.
Tegelviksgatan, K11.
Tegelviksgränden eller Danviks östra kyrkogårdsgränd, K11.
Tegelvikstorget, J11.
Tegnérgatan, D4,5.
Tegnérlunden, E4.
Teknologgatan, D4.
Telegrafgränden, G7.
Thorsgatan, DE1—3.
Thorsplanen, C1.
Timmermansgatan, JK5,6.
Tjärhofsgatan, JK8—11.

Digitized by Google

Torkel Knutssons gata, E2,3.
Torstensonsgatan, E,F9.
Triewalds gränd, H7.
Trångsund, G7.
Trädgårdsgatan i St., G7.
Trädgårdsgatan, västra, F6,7.
Trädgårdsgränden, K11.
Trädgårds tvärgränd i St., G7.
Trädgårds tvärgränd å Söderm., L7.
Träskgatan, stora, D6.
Tullgränden, H7.
Tunnelgatan, E4,5.
Tyska brinken, H7.
Tyska brunnen, H7.
Tyska Prästgatan, H7.
Tyska Skolgränden, H7.
Tyska stallplanen, H7.
Tyskbagaregatan, D8,9.

Ugglegränden, E3.
Upplandsgatan, DE3,4.
Uppsalagatan, CD1,2.
Urvädersgränden i Staden, G6.
Urvädersgränden å Söderm., J7.

Wahrendorffsgatan, F7.
Valhallavägen, C7,8.
Vallingatan, E4,5.
Vanadislunden, B4.
Vanadisvägen, BC1—3.
Varfsgatan eller Jaktvarfsgränden, G2.
Varfsgatan, norra, G10,11.
Varfsgatan, östra, H11.
Varfsgränden, G10,11.
Vasabron, G6.
Vasagatan, E—G4,5.
Vattugatan, lilla, FG5,6.
Vattugatan, stora, F5,6.
Vattugränd, Klara, F5.
Vegagatan, D3.
Vidargatan, C3.
Vikingagatan, D1.
Villagatan, C7.
Vintervägen, E5.
Vollmar-Yxkullsgatan, JK5,6.
Väpnaregatan, EF7,8.
Värmdögatan, KL9,10.
Västerlånggatan, GH6,7.
Västgötagatan, KL7,8.
Västmannagatan, DE3,4.
Västra Kvarngränden eller Barnhuskvarngränden, E4.
Västra Slussgatan, H7.
Västra Trädgårdsgatan, F6,7.

Ynglingagatan, B1—4.
Yxsmedsgränden, H6.

Zinkensdam, K4.

Årsta, M3.
Årsta holmar, M3,4.
Årstaviken, LM2—8.
Åsögatan, K7—11.
Återvändsgränden, E3,4.

Öfverskäraregränden, G6.
Ölandsgatan, L8.
Österlånggatan, GH7.
Östermalmsgatan, CD7,8.
Östermalmstorg, E8.
Östgötagatan, J—L8,9.
Östra Järnvägsgatan, F5.
Östra Kvarngränden, E4.
Östra Slussgatan, H7.
Östra Varfsgatan, H11.

Digitized by Google

Bibliotek, Museer, m. m.	Söndag.	Måndag.	Tisdag.
Akademien för de fria konsternas bibliotek	— —	1—3	7—9 e. m.
**Artillerimuseum*	† 1—½3	— —	— —
**Biblioteket, Kgl. [Riksbibl.] läsesal*	— —	10—3, 6—9	10—3, 6—9
— *visningssalen*	— —	10—3	10—3
**Biologiska museet*	10—skymn.	10—skymn.	10—skymn.
**Bredablick och* **Skansen* (se *Nord. Museum*)			
Karol. instit. bibliotek	— —	10—2, 6—8	10—2
**Konstförening, Sveriges allm.*	1—4	10—5	10—5
Landtbruksakademiens bibliotek	— —	— —	— —
— *museum o. fiskerimuseum*	1—3	— —	12—3
Läsesalongen	2—½10	10 f.—9 e.	10 f.—9 e.
Musikaliska akademiens bibliotek	— —	3¼—4¼ e. m.	4¾—6¾ e.
Musikhistoriska museet	† 1—3	— —	— —
**Nationalmuseum: konst- o. konstslöjdafdelningen*	† 1—3	— —	† 11—3
— *handteckningar och gravyrer*	— —	fram-	läggas
— *hist. museum o. myntkabinettet*	† 1—3	— —	†† 12—3
**Naturhistoriska riksmuseum*	† 1—3	— —	— —
— — *etnogr. afd. Kungsgatan*	— —	12—2	— —
— — — *Vallingatan*	— —	— —	— —
— *saml. af fossila växter* —	— —	— —	— —
Nobelbiblioteket	10—3	10—3	10—3
**Nordiska Museum*	1—4	† 11—4	11—4
**Lifrust- och Klädkammaren*	† 1—4	†† 11—3	†† 11—3
— *Skansen*	8—8	8—8	8—8
— *Bredablick (med postvärdetecknenmuseet)*	10—8	10—8	10—8
— *Skånska stenkolsgr.*	1—4	10—4	10—4
**Panoptikon, Svenska*	10—8	10—8	10—8
**Riddarholmskyrkan* *)	— —	— —	†† 12—2
Riddarhusalen	— —	— —	— —
Riksarkivet	— —	10—½3	10—½3
**Sthlms slott, festivitetsvåningen* **)	hela dagen	hela dagen	hela dagen
Svenskt industri- o. handelsmuseum	1—3	10—3	10—3
Tekniska högskolans bibl. o. saml.	— —	1—3	6—8 e. m.
Tekniska skolans bibliotek	½10—11	7—9 e. m.	1—3
— *Skolmuseum*	— —	— —	9—11
Vetenskapsakademiens bibliotek ***)	— —	11—3	11—3

*) Okt.—April visas Riddarholmskyrkan end. tisd. o. torsd. 12—2 och först efter till-
**) De kungligas rum visas endast då kungl. familjen är bortrest.
***) Dessa tider gälla under: 1 jan.—15 juni o. 1 sept.—31 dec.; under 16 juni—31

Digitized by Google

Onsdag.	Torsdag.	Fredag.	Lördag.	Anmärkningar.
— —	— —	7—9 e. m.	— —	Öppet 7 jan.—31 maj och 1 okt.—19 dec.
†† 1—½3	— —	— —	— —	† fritt (okt.—maj), †† 10 öre. Öfriga tider och dagar eft. anm. portvakten mot afg. af 50 öre.
10—3, 6—9	10—3, 6—9	10—3, 6—9	10—3, 6—9	
10—3	10—3	10—3	10—3	
10—skymn.	10—skymn.	10—skymn.	10—skymn.	Entré 1 kr.; barn 50 öre. Dec.—mars endast sönd. o. helgd.
10—2, 6—8	10—2	10—2, 6—8	10—2	Under juni—augusti på tid, som genom anslag tillkännagifves.
10—5	10—5	10—5	10—5	Entré 50 öre. (Vintertiden stänges lok. alla dag. kl. 3.) Stängt 15 juni—15 sept.
12—2	— —	— —	12—2	
12—3	— —	12—3	12—3	Efter tills hos vaktmästaren fritt.
10 f.—9 e.	10 f.—9 e.	10 f.—9 e.	10 f.—9 e.	Entré 25 öre.
3¼—4¼ e.	3¼—4¼ e.	3¼—4¼ e.	3¼—4¼ e.	Endast under terminen.
††1—3	— —	— —	— —	† 25 öre, †† 50 öre.
†† 11—3	†† 11—3	† 11—3	†† 11—3	† fritt, †† 50 öre.
på be-	gäran på	söckne-	dagar.	
— —	— —	† 12—3	12—2	† fritt, †† 25 öre und. mars—sept. sön- och helgd. 1—5, hvardagar 11—4, okt.—april sönd. 1—3, tisd. 12—2, fred. 12—2. Jul- och påskveck:a är nationalmuseum stängdt.
† 12—2	— —	— —	†† 12—2	† fritt, †† 25 öre.
— —	12—2	— —	— —	
12—2	— —	— —	12—2	
12—2	— —	— —	12—2	
10—3	10—3	10—3	10—3	Under juni—aug. endast tisdagar o. fredagar 10—2.
11—4	11—4	11—4	11—4	Under nov.—febr. sönd. 1—3 hvard. 11—3. Inträdesafg. 50 öre, † 1 kr.
11—3	11—3	† 11—3	11—3	† fritt, †† 50 öre, (månd. 1 kr.), mars—okt. 10—4.
8—8	8—8	8—8	8—8	Entré 50 öre, barn hälften.
10—8	10—8	10—8	10—8	Entré 25 öre (gen. Skansen).
10—4	10—4	10—4	10—4	Entré 25 öre. Vintermån. end. sönd.
10—8	10—8	10—8	10—8	Entré 1 kr., barn hälften.
— —	†† 12—2	— —	† 12—2	† fritt, †† 25 öre.
— —	— —	— —	— —	Alla dagar efter tillsägelse hos vaktmästaren.
10—½3	10—½3	10—½3	10—½3	
hela dagen	hela dagen	hela dagen	hela dagen	
10—3	10—3	10—3	10—3	
6—8 e. m.	1—3	6—8 e. m.	— —	Under sommarm. 11 juni—9 sept. endast månd. 1—3.
— —	7—9 e. m.	1—3	— —	
— —	— —	— —	— —	
11—3	11—3	11—3	11—3	

sägelse i riksmarskalksämbetets förmak å slottet; afgift 25 öre.

aug., helgfria måndagar, onsdagar o. lördagar half 12—half 3.

Digitized by Google

Underrättelser för resande.

Erinran vid ankomsten till Stockholm.

a) För resande som komma med bantåg:

Då man ankommer till Centralstationen, belägen i Klaratrakten, bör man, i fall man är försedd med flere och tyngre reseffekter, helst taga en åkardroska, enär de bättre hotellen, med undantag af det midt emot stationen belägna hotel Continental, hotel Lindqvist och Belfrages hotel, ligga på ej så obetydligt afstånd från stationen. För att erhålla en droska bör man vända sig till den vid utgången posterande poliskonstapeln. Man erhåller då en pollett, å hvilken droskans nummer är angifvet, och droskan medtager då äfven ens ressaker. För öfrigt finnas utanför stationen vanligtvis omnibussar från de större hotellen: Grand Hotel, Hotel Rydberg, och Hotel Kung Karl. Har man få eller lättare reseffekter, kan man lämna dem åt ett stadsbud och låta honom följa sig till fots till den bostad, man bestämt sig för. Medgifver ej tiden den resande att själf å stationen uttaga sina polletterade saker, kan han utan risk lämna resgodspolletten till någon af de vid utgången stationerade stadsbuden, som då ombesörjer deras uttagande och fortskaffande till uppgifvet ställe. — Afgiften för begagnande af stadsbud ses af nedanstående taxa.

b) För resande som komma med ångbåt:

Såväl vid Riddarholmshamnen som vid Skeppsbron och öfriga ställen, där ångbåtarne bruka landa, finnes alltid tillgång till stadsbud, som erbjuda sig att hemföra den resandes effekter. Vid val af stadsbud bör man uppmärksamma och ihågkomma numret å den plåt stadsbudet har anbringad å hufvudbonaden, samt *alltid* taga kvitto, där man ej själf följer med vid sakernas hemförande. Önskar man åka till sitt hotell och är intet åkdon i grannskapet eller knapp tillgång därpå, kan man från närmaste cigarrbod eller telefonkiosk eftertelefonera ett sådant. Man begär då alltid, vare sig man telefonerer på riks- eller allm. telefon, endast »Droskstation».

Vid ankomsten direkt från utlandet skall den resandes effekter först undergå visitering. Medför man någonting tullpliktigt, uppgifves detsamma. Förtullningar bruka hastigt ombesörjas i närmast belägna tullafdelningskontor och vålla sällan dröjsmål eller obehag.

För begagnande af stadsbud erlägges:

	Taxa I.	Taxa II.	Taxa III.
	Kr.	Kr.	Kr.
För uppdrag *utan börda* eller med börda af högst 4 kg. vikt	0,25.	0,40.	0,60.
För *börda*, som väger mer än 4 kg. men högst 25 kg.	0,50.	0,75.	1,00.
För *börda*, som väger mer än 25 kg. men högst 75 kg.	1,00.	1,40.	1,75.

Taxa I gäller för uppdrag i samma eller angränsande stadsdel; *taxa II* för uppdrag från en stadsdel genom en annan till en tredje; *taxa III* för öfriga uppdrag.

Närmare bestämmelser återfinnas i det exemplar af gällande stadsbudstaxa, som stadsbud är skyldigt att medhafva och på anfordran uppvisa.

Skulle åkare eller stadsbud fordra större ersättning, eller någon annan anmärkning finnes mot dem, bör den resande genast hänvända sig till någon poliskonstapel, som alltid finnes vid såväl järnvägsstationerna som ångbåtshamnarna, eller ock därom göra anmälan å närmast varande polisstation.

OBS. Man bör alltid noga efterse och ihågkomma droskas och stadsbuds nummer.

— - - -

Digitized by Google

(Med tecknet * utmärkas de mest framstående lokaler och mera beaktansvärda föremål.)

Hotell:

I *Staden: Hotel de Frankfurt,* Skeppsbr. 16. *Prins Oscar,* Myntg. 1 a. *Reisen,* Skeppsbron 14. *Stadshotellet,* Stortorget 7. **Östergötland,* Salviigränd 3.

Å *Norr: d'Angleterre,* Drottningg. 6. **Hotell Kronprinsen,* Drottningg. 29. **Belfrages pensionat & hotel,* Vasag. 8. **Bellevue,* Brunkebergstorg 16. *Bellman,* Klara N. kyrkog. 6. *Hotell Hellman,* Bryggarg. 5. *Centralhotellet,* Klarabergsg. 31. *Clara Larson,* Birger Jarlsg. 23. **Continental,* Vasag. 22. *de France,* N. Smedjeg. 10. **de Suède,* Drottningg. 43. **Germania,* Gust. Adolfs torg 10. **Grand Hotel,* Blasieholmshamnen 6 o. 8. *Edla Carlssons privathotell,* Birger Jarlsg 8. *Hotel Lindqvist,* Drottning. 19. **Hamburger Börs,* Jakobsg. 6. *Hotell Horn,* Malmtorgsg. 6. *Hotell Englund,* Klarabergsg. 50. *Hotell Gustaf Adolf,* Regeringsg. 13. *Hotell Pallas,* Klarabergsg. 37. *Hotel Rex,* Vasag. 44. *Kanaan,* Gamla Kungsholmsbrog. 25. *Hotell o. pensionat Margit,* Drottningg. 46. *Kristliga Ynglingaföreningen,* Bryggareg. 10. *Kruses pensionat o. hotell,* Klarabergsg. 52. **Kung Karl,* Malmtorgsg. 10. *Malmstens hotell,* Mäster-Samuelsg. 63. *Monopol,* St. Vattug. 8. *Hotel Fyris,* Drottningg. 53. **Rydberg,* Gust. Ad. torg 16. **Skandia,* Drottningg. 25. *Stora Rosenbad,* Klara S. Kyrkog. 4. *Viktoria,* N. Smedjeg. 14. *Örnsköld,* Drottningg. 32.

Å *Östermalm: Mattis Pettersons hotell o. pensionat,* Greftureg. 3. *Rosens pensionat,* Greftureg. 22.

Restauranter:

I *Staden: Iduna,* Lilla Nyg. 4. *P. B.,* Lilla Nyg. 18. *Reisens källare,* Skeppsbron 14. **Rosengrens källare,* Salviigr. 3. *Skeppsbrokällaren,* Skeppsbron 24.

Å *Norr: **Grand Hotel,* Blasieholmshamnen 6 o. 8. **Hotel Rydberg,* Gust. Ad. torg 16. **Operakällaren,* Operaterrassen. *Operahallen,* Operahuset. **Restaurant Rosenbad,* Strömg. 22. *Berzelius,* Berzelii park. **Metropol,* Norrmalmstorg 2. *Svea salens restaurant,* Hamng. 18 A. **Hamburger Börs,* Jakobsg. 6. **Hotell Kronprinsen,* Drottningg. 29. *Runan,* Brunkebergstorg 15. *Restaurant Centralpalats,* Rödbotorget. **Restaurant du Nord,* Kungs- trädgårdsg. 8. *Frimurarelogens restaurant,* Blasieholmstorg. **Hotel Fenix,* Drottningg. 71 C. *Wå,* Karduansmakareg. 13. *Tennstopet,* St. Vattug. 8. *S. H. T.,* Drottningg. 95. **Continental,* Vasag 22. *Tre Remmare,* Regeringsg. 47. *National,* Regeringsg. 72. *Tegnér,* Tegnérgatan 10. *Royal,* Kungsg. 13. *Vasa,* Upplandsg. 26.

Å *Östermalm: **Café och restaurant Riche,* Birger Jarlsg. 4. *Café-Restaurant Anglais,* Stureplan 1. *Restaurant och Café d'Angleterre,* Storg. 15 A. *Österm. restaurant,* Storg. 5. *Restaurant Tattersall,* Greftureg. 24. *Café du Boulevard,* Karlavägen 16.

Å *Kungsholmen: Piperska Muren,* Scheelegatan 10. *Rådhuskällaren,* Handtverkareg. 4.

Å *Söder: Mosebackekällaren,* Teaterhuset. **Pelikan,* Brunnsbacken 4. *Vega,* S:t Paulsgatan 2.

Å *Djurgården: **Hasselbacken, Alhambra, Novilla, Bellmansro.* mfl.,

Digitized by Google

Automatrestauranter:

Drottningg. 19, 41, 53 o. 88, Hamng. 20 A, 38, Regeringsg. 25 o. 46, St. Nyg. 41 o. 43, Biblioteksg. 12, Stureplan, Birgerjarlsg. 19, Vasag. 8, 44, Upplandsg. 3, Tegnérg. 23, Västerlångg. 22, 38, 68, Slussplan 63, Götg. 32, Djurgården (Allmänna gränd), Klarabergsg. 31, Hornsg. 26, S:t Eriksg. 21, Handtverkareg. 16, Karlbergsv. 6, 56.

Ölstugor o. Bodegor:

**Zur Himmelsleiter*, Jakobsg. 18. *Zum Klosterbräu*, Karduansmakareg. 7. **Antons Bierstube*, Jakobsg. 19. **Taverna degli Artisti*, Norrmalmstorg 4. *Zum Pilsnerbräu*, Jakobsbergsg. 6. *Sturehof*, Sturepl. 6. *Zum Franziscaner*, Skeppsbr. 44. *Lennart Kahns bierstube*, Karduansmakareg. 4.

Utvärdshus: **Saltsjöbaden*, **Lidingöbro*, *Drottningholm*, **Djursholm*, *Djurgårdsbrunn*, *Stallmästaregården*, *Nackanäs*, *Fjäderholmen*, *Ulriksdal*.

Kaféer:

I ***Staden:*** *Börsschweizeriet*, ingång från Källargränd. *Hotel Östergötland*, Salviigränd 3. *Iduna*, Lilla Nyg. 4. *Café Commerce*, St. Nyg. 38. *Skeppsbrokällaren*, Skeppsbron 24.

Å ***Norr:*** **Blanchs kafé*, Ateljébyggnaden vid Kungsträdgården (musik hvarje eftermiddag från ½4—½7 och 7—11). **Sveasalens kafé*, Hamng. 18. **Berns salonger*, vid Berzelii park (musik hvarje eftermiddag från ½4—½7 o. 7—11). *Berzelius*, Berzelii park. **Grand Hotel* (med amerik. bar) Blasieholmshamnen 6 & 8. **Operakaféet* (med amerik. bar), Operaterrassen (musik hvarje efterm. 5—11). **Strömkaféet*, Kungl. teaterns hus. **Café du Nord*, Kungsträdgårdsg. 8. *Artisternas Buffet*, Smålandsg. 7. **Hotel Rydberg* (med amerik. bar), Gustaf Adolfs torg 16. *Runan*, Brunkebergstorg 15. **Hotel Kronprinsen* (med amerik. bar), Drottningg. 29. *55:an*, Drottningg. 55. *Hotel Kung Karl*, Malmtorgsg. 10. **Metropol*, Hamng. 6. *Café Victoria* (*Nya Lagerlunden*), Kungsträdgården. *Hamburger Börs*, Jakobsg. 6 (musik 5—7 o. 8—11). **Continental*, Vasag. 22. *Tennstopet*, St. Vattug. 8. *Hotel Fenix*, Drottningg. 71 C. (musik 5—7 o. 8—11.) *S. H. T.*, Drottningg. 95. *Royal*, Kungsg. 13. *Café Tegnér*, Tegnérg. 10. **Rosenbad*, Strömg. 22 (musik 5—7 o. 8—11). I Sturebadhuset vid Stureplan och Stora Badhuset, Malmtorgsg. 3.

Å ***Östermalm:*** **Café & Restaurant Anglais*, Stureplan 1. *Café du Boulevard*, Karlavägen 16. **Café Riche*, Birger Jarlsgatan 4. *Östermalmskällaren*, Storg. 5. *Café d'Angleterre*, Storgatan 15 A.

Å ***Söder:*** **Pelikan*, Brunnsbacken 4 (musik 5—7 o. 8—11) *Mosebacke*, Mosebacke torg. *Vega*, S:t Paulsg. 2.

Å ***Djurgården:*** **Hasselbacken* (musik hvarje e. m. 3—6 o. 7—11). *L:a Hasselbacken*. *Alhambra*. *Djurgårdsteatern*. *Cirkus-Schweizeriet*. **Novilla*. **Bellmansro*. *Skansen*. Dessutom alla *utvärdshus*.

☞ **Obs. Kaffefrukostar** serveras bäst uti *Buffet Continental*, *Operakaféet* (på terrassen och i kaféet), *Café Victoria*, *Café du Nord*, *Eva Hellmans Hushållsskola*, Drottningg. 68 samt i **Westbecks Smörgåsaffär*, Jakobstorg 3, Smålandsg. 7 (Konstnärshuset). — Dessutom

Digitized by Google

finnas en stor mängd enklare frukostkaféer, i allmänhet mycket propra, hvaribland må nämnas Drottningg. 6, Regeringsg. 3, 18 o. 24 (Tysta Marie), Norrmalmstorg 1, Riddarhustorget 18, Stora Nygatan 12.

Konditorier:

**Berg*, Regeringsg. 14 och Stureg. 14. *Schmidt*, Humlegårdsg 13. **Hultgren*, Järntorget 83. **Hellbacher*, Hamngat. 8. *Blomberg*, Drottningg. 55. *Akerström*, Drottningg. 84. *Danska konditoriet*, Klarabergsg. 37. **Landelius*, Storkyrkobr. 9. **Thörnblad*, Birger Jarlsg. 3. *Schumacher*, Norrlandsg. 17. *Brödrene Cloetta*, Stureg. 10. *Wienerkonditoriet*, Biblioteksg. 6 o. 8. **Feiths ångbageri*, Drottningg. 40. *Feiths konditori*, Strandvägen 1. *Reinholds ångbag. o. konditori*, St. Badstug. 36. *Våffelbruket*, Drottningg. 75. *Åkerbloms konditori*, Kungsg. 15 A.

Stadsbud

finnas tillgängliga på alla större och mera trafikerade platser; en stor del äro numera försedda med velocipeder. **Stadsbudsexpeditioner o. Expressbyråer:** å *Norr:* Jakobsbergsg. 38, Klara V. Kyrkog. 13, Mästersamuelsg. 12, Jakobsbergsg. 10, Smålandsg. 30, Lilla Vattug. 19 B, St. Vattug. 11, Karduansmakareg. 10, Tegnérg. 19; å *Östermalm:* Linnég. 19 o. 26, Biblioteksg. 25, Greftureg. 11 o. 50 B; i *Staden:* Skärgårdsg. 5, St. Gråmunkegr. 8; å *Kungsholmen:* Bergsg. 20, Handtverkareg. 40; å *Söder:* Adolf Fredriks torg 3. — Stadsbuden äro lätt igenkänliga på sina med plåtar försedda mössor och uträtta alla slags ärenden samt äro fullt pålitliga; dock bör kvitto för hvarje gång tagas utaf dem.

Droskstationer (med taxameterdroskor):

Obs.! Vid beställandet af droska (äfven automobildroska) per telefon begäres blott »*Droskstation*», vare sig man ringer på från riks- eller allmänna telefon.

å *Norr:* Gustaf Adolfs torg, Brunkebergstorg, Centralstationen, Vasag., Norra bantorget, Vasag. vid Kungsg., Jakobstorg, Kungsgatan vid Hötorget, Kungstensgatan (strax väster om Drottningg.), Odengatan mellan Roslagsg. o. Tuleg., Odenplanen (hörnet af Odeng. och Karlbergsv.), Johannesplanen (slutet af Malmskillnadsg.). Karl XII:s torg, Norrmalmstorg, Oxtorget, Döbelnsg vid Tegnérg., Rödbotorget, S:t Eriksplan, Norra Blasieholmshamnen, Södra Blasieholmshamnen midt för Stallgatan, Blasieholmstorg, Wallingatan (strax öster om Drottningg.); i *Staden:* Slussplan, Munkbrotorget, Mynttorget o. Myntgr., Stortorget, Riddarhustorget, Riddarholmen (endast under seglat.-tiden), Skeppsbron, vid Gustaf III:s staty, midt för Riksbankens hus, samt midt för Brunnsgränden; å *Östermalm:* Nybroplanen, Stureplanen, Engelbrektsplanen, Lilljansplan, Karlavägen vid Gref Thuregatan, vid Artillerig., samt vid Engelbrektsgatan, Sibylleg. vid Östermalmstorg, Narvaväg. vid Linnég., Vallhallavägen mellan Sture- o. Braheg., Strandvägen vid Grefbron och Djurgårdsbron; å *Söder:* Ad. Fredriks torg, Stadsgården (nedanför Hissen), Renstjernasg. vid Folkungag., Södra bantorget, Södermalmstorg; å *Kungsholmen:* Bergsgatan vid Scheele-

Digitized by Google

gatan, korsningen mellan Kungs- och Flemingg., Kungsbroplan, S:t Eriksg.; å *Djurgården,* vid Hasselbacken, Allm. gränd.

Taxametern är en på droskan fäst automatisk apparat, som i *en* summa för den åkande utvisar hvad som skall betalas efter fullbordad färd. Åkdonen äro dessutom försedda med en *ljusgrön,* på en rörlig arm fästad lykta, som förd till sidan af kuskbocken angifver att droskan är ledig, men annars belyser taxameterns siffertafla, vidare med en röd metallfana bärande ordet *ledig* samt med en svart metallskylt bärande ordet *beställd.*

Hyrkuskar:

Hagag. 15, Upplandsg. 17 o. 77, Gamla Kungsholmsbrog. 49, Brunkebergsg. 4, Jakobsbergsg. 38, Eriksbergsg. 10, Greftureg. 11 o. 42, St. Badstug. 13, 47, Bryggarg. 27, Lilla Nyg. 14, Götg. 28, Adolf Fredriks torg 1 A, Tjärhofsg. 25 samt vid Hasselbacken på Djurgården o. Djurgårdslätten. Fullständig taxa finnes å kontoren.

Automobiler

uthyras af Bil-bolaget Birgerjarlsg. 14, Hotell Kronprinsen, Drottningg. 29. Dessutom anskaffar per tel. Droskstation automobil om sådan å station finnes inne.

Velocipeder

uthyras i Idrottsparken samt i de flesta velocipedaffärer.

Telefoner:

Aktb. Stockholmstelefons apparater finnas tillgängliga för allmänheten mot en afgift af 10 öre för hvarje samtal i de flesta cigarrbutiker och tidningskontor. — **Rikstelefon** å alla telegrafstationer och telegraminlämningsbyråer, vattenstånd, telefonkiosker, flera cigarrbutiker m. m. Afgift från 10 öre (inom Stockholm) upp till 1 krona, beroende på afståndet, för samtal om högst 3 minuter.

Utländskt mynt växlas hos:

Bröderna Larsson & C:o (Skeppsbron 24), *Seebold* (Regeringsg. 9), *Grundström* (Drottningg. 9 o. Hamng. 14), *Bankaktieb. Norra Sverige,* (Kungsträdgårdsg. 16), *Julin* (Skeppsbron 6), *Lindholm* (Skeppsbron 20), *Möller* (Skeppsbr. 22), *Skandinaviska Kredit-aktiebolaget* (Storkyrkobr. 7), *Skånes Ensk. bank* (Drottningg. 5), *Stockholms Enskilda bank* (L. Nyg. 27), *Stockholms Växelkontor* (Drottningg. 1).

Tidningar:

Svenska: Stockholmstidningar på alla kaféer och restauranter. *Landsortstidningar* samt *Utländska:* finnas på de flesta större hotell, restauranter och kaféer samt i *Börsföreningens lokal* å Börsen, i *Läsesalongen* (Beridarebansg. 25, 1 tr. upp [afgift 20 öre]) och i *Tidningskontoret* Gustaf Adolfs torg 10, m. fl. ställen. *Stockholmstidningar* utkolporteras af gossar, som hvarje kväll träffas å mera trafikerade platser; tidningar finnas äfven i tidningskiosken i Centralstationens vestibul samt i de vid de flesta större gator belägna *Allmänna tidningskontoren;* dessutom i nästan *alla* cigarrbutiker och vattenstånd samt under sommaren i *kiosken i Strömparterren.*

Digitized by Google

Teatrar:

Kungl. Teatern, Gustaf Adolfs torg; biljettpris: parkett 4,75, fondloger 3,25, avantscenloger 3 kr., första raden 5 kr.—3,50, andra raden 3,50—2 kr., tredje nedre raden 2,50—0,75, tredje öfre raden 1,50—0,75. — *Dramatiska teatern*, vid Nybroplan; biljettpris: parkett 4 kr., fondloger 3,50, första raden 5 kr.—4 kr., andra raden 2,50—1,75, tredje nedre raden 1,75—1 kr., tredje öfre raden 1 kr.—75 öre. — *Svenska teatern*, Blasieholmsg. 4 A; biljettpris: parkett 3,50, parterr 2,50, parkettloger 3,25—3 kr., första raden 2,50—2 kr., andra raden 2,00—1,25, tredje raden 1,25—0,50. — *Oscarsteatern*, Vasag. o. Kungsg.; biljettpris: parkett 3,75, parterr 3,25, första raden 4 kr.—2,50, andra raden 2 kr.—75 öre. — *Östermalmsteatern*; biljettpris: parkett 2,50—2 kr., parkettloger 2 kr., parterr 1,50—1,25, raden 1,—0,50. — *Södra teatern*, Mosebacketorg; biljettpris: parkett 3,00, första raden 2 kr.—1,50, andra raden 1,25—0,75. — *Vasateatern*, Vasag.; biljettpris: parkett 3,50—1,50, raden 2 kr.—0,50. — *Folkteatern*, Östermalmstorg; biljettpris: parkett 2,50—2 kr., raden 1,75—50 öre. — *Mosebacke variété*. — *Djurgårdsteatern*. *Kristallsalongen* och *Cirkus Varieté*, de tre sistnämnda å Djurgården och endast öppna under sommarmånaderna.

Musik.

S. k. trädgårdsmusik utföres under sommaren å flere ställen, såsom å *Hasselbacken* (hvarje dag 3—6 o. 7—11 e. m.), *Novilla*, *Kungsträdgården*, utanför Blanchs kafé (hvarje dag ½4—½7 och 7—11 e. m.), *Berzelii park* (hvarje dag ½4—½7 och 7—11 e. m.), *Operaterrassen* (5—11 e. m.). — *Vaktparaden* passerar Gustaf Adolfs torg på väg till Högvakten å Slottet hvarje dag strax efter kl. 12; söndagar strax efter kl. 1.

Telegrafstationer:

Centraltelegrafstationen: Skeppsbr. 2, öppen hela dygnet; **filialstationer**: å *Norr:* Norrlandsg. 2, Jakobsg. 27, Drottningg. 72, Vasag. 28 (nya posthuset), Grand Hotel; å *Östermalm:* Karlavägen 23, Storg. 25; i *Staden:* å Börsen*); å *Södermalm:* Södermalmstorg 2; å *Kungsholmen:* Handtverkareg. 34. — **Telegraminlämningsställen**: å *Norr:* Tegnérg. 18 (Lamms pappershandel); å *Östermalm:* Stureg. 6 (Lamms pappershandel), Banérg. 5 (Winbergs kryddbod); i *Staden:* Myntторget 4 (Sthlms Ensk, banks filialkont.**); å *Riddarholmen*: Riddarholmsh. 12 (C. O. Strindberg & Co); å *Södermalm:* Hornsg. 52 (Lundevalls kryddbod), Högbergsg 40.

Postkontoren:

Centralpostkontoret (afd. för afgående o. ankommande poster) är beläget Vasag. 28—34 och hålles öppet: söckned. fr. 8 f. m.—9 e. m., sön- o. helgd. 9—11 f. m. samt 1—6 e. m.; **filialpostkontor**: i *Staden:* L. Nyg. 6, öppet söckned. 8 f. m.—9 e. m., sön- o. helgd. 9—11 f. m. samt 1—3 e. m.; å *Norr:* Malmskillnadsg. 46 (söckned. 9 f. m.—9 e. m., sön- och helgd. 9—11 f. m. samt

*) Öppen endast under börstiden.
**) Sthlms ensk. banks lokal, byrån öppen endast under banktiden.

Digitized by Google

1—3 e. m.); Odengatan 58 (söckned. 9 f. m. —9 e. m., sön- o. helgd. 9—11 f. m. 1—3 e. m.); vid Rödbotorget (Akademien för de fria konsternas hus) (söckned. 9 f m. —9 e. m., sön- o. helgd. 9—11 f. m. 1—3 e. m); S. Blasieholmshamnen 6 & 8 (Grand hotel) (söcknedagar 9 f. m. —9 e. m., sön- o. helgdagar 9—11 f. m. samt 1—3 e. m.); å *Söder:* Högbergsg. 40 (söcknedagar fr. 9 f. m. —9 e m., sön- och helgdagar 9—11 f. m. samt 1—3 e. m.); Adolf Fredriks torg 4 (söckned. 9 f. m. —9 e. m., sön- o. helgd. 9—11 f. m. 1—3 e. m.); å *Östermalm:* Linnég. 11 (söckned. 9 f. m. —9 e m., sön- och helgdagar 9—11 f. m. samt 1—3 e. m.); Riddareg. 20 (söckned. 9 f. m. —9 e. m., sön- o. helgd. 9 f. m.—3 e. m.); å *Kungsholmen:* Handtverkareg. 34, tillika telegrafanstalt, (söckned. 9 f. m.—9 e. m. sön- o. helgd. 9 f. m. —4 e. m.). **Brefsamlingsställen** äro anordnade å *Norr:* Tegnérsg. 18, Tomtebog. 11, Birger Jarlsg. 31 samt i Riksdagens hus å Helgeansholmen (öppet endast under Riksdagen hvarje år); å *Söder:* Hornsg. 75 A o. 156, Götg. 86 samt Folkungag. 107; å *Östermalm:* Banérg. 5; å *Kungsholmen:* Flemingg. 38; å *Djurgården:* Lilla Rosenvik. — **Svarta, röda och blå** (för korsband) **breflådor** äro uthängda på flere ställen å de större gatorna och allmänna platserna och tömmas flere gånger om dagen enligt anslag å lådorna. De vid Centralstationen befintliga breflådorna (röd för bref och blå för korsband) *tömmas 5 minuter före hvarje postförande tågs afgång.* **Paketexpeditionerna** (Centralpostkontoret, ing. fr. Bryggareg. samt posthuset L. Nyg. 6) äro öppna söckned. 9 f. m.—9 e. m., sön- o. helgd. 9—11 f. m. samt 1—3 e. m. **Paketutlämnings- o. tullbehandlingsexped.** Kungsg. 36, öppen söckned. 10 f. m.—5 e. m., sön- o. helgd. 9—10 f. m. **Korsbandsexpeditionen** (Centralpostkontoret, ing. fr. Bryggareg.) är öppen söckned. 8 f. m.—9 e. m., sön- o. helgd. 9—11 f. m. samt 1—6 e. m.

Konsulat och Beskickningar:

Danska ministern: Drottningg. 2 C; *Danska konsulatet:* Slussp1. 63 B; *Ryska ministern:* Barnhusg. 18; *Ryska (finska) konsulatet:* Gregg. 9; *Norska ministern:* Villag. 13 B; *Norska konsulatet:* Centralpalatset.

Spårvägar:

Å Norrmalm o. Staden: 1. *Ringlinjen.* Vagnarna hafva *gröna* skyltar och *gröna* signalljus. Utgående från Spårvägshufvudstationen vid *Roslagstorg* följer linjen *Birger Jarlsgatan* öfver *Engelbrektsplan* och *Stureplan* till *Norrmalmstorg;* därpå *Kungsträdgårdsg., Gustaf Adolfs torg, Norrbro, Skeppsbron* till *Slussen;* därifrån öfver *Kornhamnstorg, Riddarhustorget, Vasabron, Vasagatan, Norra Bantorget, Barnhusgatan, Adolf Fredriks kyrkogata, St. Badstugatan, Tegnérsgatan* till utgångspunkten. Vagn hvar 5:e minut; vissa dagar och tider tätare. — 2. *Linjen Östermalm—Kungsholmen. Hvita* skyltar och *hvita* signalljus. Utgår från *Karlaplan,* följer *Narvavägen, Strandvägen* förbi *Nybrohamnen* och *Berzelii park* till *Norrmalmstorg,* där vagnarna gå in på Ringlinjens spår, följa dessa till *Gustaf Adolfs torg,* fortsätta sedan *Strömgatan* öfver *Rödbotorget,* vidare *Jakobsgatan,* förbi *Tegelbacken,* öfver *Nya Kungsholmsbron,* fortsätta *Handtverkaregatan,* förbi

Digitized by Google

Kungsholmstorg till *Drottningholmsvägen* och denna till *Mariebergsgatan*; därpå *Fleminggatan*, *Kungsbroplan*, *Kungsgatan*, *Hötorget* och *Olofsgatan*, följa sedan Ringlinjens spår till *Stureplan*, fortsätta *Sturegatan* och *Karlavägen* åter till *Karlaplan*. Vagn hvar 5:e minut. — 3. ***Linjen Hagalund—Haga—Slussen—Roslagstull.*** *Hagalund—Roslagstull. Röda* skyltar med *hvitt* tvärstreck och *röda* och *hvita* signalljus. *Haga—Roslagstull. Röda* skyltar och *röda* signalljus. Utgående dels från *Hagalund*, dels från *Haga södra grindar*, följer linjen *Norrtullsgatan*, *Odengatan* och *Upplandsgatan* till *Norra Bantorget*, där vagnarna gå in på Ringliniens spår (se ofvan) och följa dessa till *Roslagstorg*, hvarifrån linien går å *Roslagsgatan* till dess norra ända. Vagn hvar 5:e minut. — 4. ***Linjen Norrmalmstorg—Valhallavägen—S:t Eriksbron—Handtverkaregatan.*** *Blåa* skyltar och *blåa* signalljus. Utgår från *Norrmalmstorg*, följer *Strandvägen*, *Sibyllegatan*, *Valhallavägen*, *Odengatan* och *S:t Eriksbron* till *Handtverkaregatan*. Vagn hvar 5:e minut. — 5. ***Linjen Karlberg—Värtan—Ropsten.*** *Karlberg—Ropsten. Gula* skyltar med *grönt* tvärstreck och *gula* och *gröna* signalljus. *Karlberg—Värtan. Gula* skyltar och *gula* signalljus. Utgår dels till *Ropsten* och dels till *Värtan*. Utgår från *Karlberg*, följer *Karlbergsvägen*, *Dalagatan*, *Vasagatan* till *Tegelbacken*, därifrån öfver *Strömgatan* till *Gustaf Adolfs torg*, samt därpå öfver *Kungsträdgårdsgatan* till *Norrmalmstorg*, *Birgerjarlsgatan*, *Stureplan*, *Sturevägen* till *Värtan*. Vagn hvar 5:e minut. — 7. ***Djurgårdslinjen.*** *Blå och gula* skyltar, *ett blått och ett gult* signalljus. Börjar vid *Norrmalmstorg*, följer linje n:o 2:s spår till *Djurgårdsbron*, fortsätter sedan förbi *Hasselbacken* öfver *Djurgårdsslätten* till *Bellmansro*. Vagn hvar 6:e minut, vissa dagar tätare tider. Afgift å alla linjer *10 öre;* fri samtrafik mellan samtliga linjer med undantag af Djurgårdslinjen.

Elektrisk spårvagn går från nedre delen af *Engelbrektsgatan* till *Östra stationen* och därifrån till *Djursholm* 26 gånger om dagen i hvardera riktningen. Afgift 35 öre.

Å Södermalm: Elektrisk spårvagn afgår från Slussen hvar 5:e minut dels till Hornstull, dels till Danvikstull i Katarina församling och dels till Skanstull. Afgift 10 öre; barn 5 öre. ***Hornstullslinjen*** följer *Ö. Slussgatan* upp till *Södermalmstorg* samt vidare *Hornsgatan* till *Liljeholmsbron*. — ***Katarinalinjen*** går *Hornsgatan* upp till *Ragvaldsgatan*, därefter denna fram till *S:t Paulsgatan*, vidare *Götgatan* (fram till *Skanstull*), *Folkungagatan* till *Danvikstull*. Vid Ragvaldsgatan och vid Götgatan (hörnet af Folkungagatan) sker fri öfvergång från den ena linjen till den andra.

Hissar:

Katarina hiss från Stadsgården, strax vid Brunnsbacken, med gångbro fram till Mosebacke torg (5 öre för upp- och 3 öre för nedstigande), ***Maria hiss***, från Mälarstrand, med gångbro till Bellmansgatan (afgift inclusive ångfärja mellan Mälartorget och Mälarstrand, 6 öre för upp- och 5 öre för nedstigande; med ångfärja mellan Klarastrand och Mälarstrand, 10 öre. ***Stadsgårdshissen***, Söderbergs trappor 4 öre för upp- och 2 öre för nedstigande. Öppna hela dagen.

Digitized by Google

Ångslupslinjer:

Ångslupar och ångfärjor utgöra under större delen af året viktiga befordringsmedel i Stockholm; de gå

Inom staden, mellan:

Norr- o. Södermalm: Karl XII:s torg och Stadsgården (med Saltsjöbadens ångfärja).

Staden och *Norr:* Trappan nedanför Riddarhuset—Nya Kungsholmsbron—Kungsbron—Klara Strand—Karlberg samt Ulfsunda och Sundbyberg.

Staden—Östermalm: Räntmästartrappan—Grefbron. Gustaf III:s staty—Grefbron.

Staden—Blasieholmen: Gustaf III:s staty—Nationalmuseum.

Staden—Skeppsholmen: Skeppsbron (från Bomslupstrappan) till Skeppsholmen; Räntm.-trappan—Kastellholmen; Tegelviken—Kastellholmen.

Staden—Södermalm: Skeppsbron (från Räntmästaretrappan) till Tegelviken samt Mälartorget—Ragvaldsbro o. Mälartorget—Maria hiss. Riddarholmshamnen—Söder Mälarstrand—Långholmen—Hornstull.

Staden—Kungsholmen: Mälartorget—Eiraplan—Kungsholmstorg — Marieberg; Riddarholmshamnen — Eiraplan — Kungsholmstorg — Marieberg.

Södermalm—Östermalm: Tegelviken—Dockan—Grefbron.

Kungsholmen—Södermalm: Eiraplan—Appareljen vid Söder Mälarstrand—Långholmen—Hornstull; Appareljen—Kungsholmstorg.

Kungsholmstorg—Hornstull: Klara Strand—Mariahissen.

Till Djurgården:

Från Räntmästaretrappan—Allmänna gränd.
» Nybron—Alkärret.
» Räntmästaretrappan—Dockan.
» Skeppsholmen—Allmänna gränd.
» Logårdstrappan — Strandvägen — Godthem — Ladugårdsgärdet — Rosendal — Djurgårdsbrunn samt Bomslupstrappan—Strandvägen — Godthem — Djurgårdsbrunn — Parkudden—Blockhusudden—Manilla—Friesens park—Bomslupstrappan och vice versa. (Ringlinjen Djurgården rundt).

Utåt Saltsjön:

Från Räntmästaretrappan—Dockan—Danviken—Finnboda slip—Vikdalen—Augustendal och Räntmästaretrappan — Finnboda—Hästholmen—Gäddviken—Ryssviken flera turer dagligen.

Logårdstrappan—Södra Lidingön—Värtahamnen—Logårdstrappan — Strandvägen — Djurgårdsbrunnskanalen — Lidingöbro värdshus — Södra Lidingön—Värtahamnen och Värtahamnen—Djursholm—Nordvästra Lidingön—Frösvik flere gånger dagligen; Söndagar äfven Värtan—Rydboholm.

Till *Mölna* och *Kyrkviken* från Gustaf III:s staty 4 à 5 gånger dagligen.

Till *Fjäderholmen* från Nybron flere gånger dagligen.

Till *Mariedal* och *Kungshamn* från Räntmästaretrappan flere gånger dagligen.

Digitized by Google

Till *Hasseludden*, *Vikingshill* och *Velamsund* från Södra Blasieholmshamnen 2 à 3 gånger dagligen.

Till *Skurusund*, *Boo* och *Gustafsberg* från Gustaf III:s staty flera gånger dagligen.

Till *Vaxholm* från Logårdstrappan och Södra Blasieholmshamnen flere gånger dagligen.

Till *Strömma kanal* och *Sandhamn*, från Räntmästaretrappan och Bomslupstrappan hvardera 1 gång dagligen.

Till *Saltsjöbaden* och *Dalarö*. Ångfärja från Karl XII:s torg 4 gånger i timmen till Stadsgården, hvarifrån tåg afgår kl. 6,50 f. m. samt sedan hvarje timme till 12 på kvällen. Ångbåt från Saltsjöbaden till Dalarö 2 à 3 gånger dagligen. Från Blasieholmshamnen till Dalarö 1 à 2 gånger dagligen.

Till *Nämndö* o. *Runmarö* 1 gång dagligen.

Till *Utö* 1 gång dagligen.

Till *Furusund* 1 à 2 gånger dagligen från Blasieholmshamnen.

Utåt Mälaren:

Från Riddarholmshamnen — Söder Mälarstrand — Heleneborg — Långholmen — Hornstull — Löfholmen — Gröndal — Marieberg Kungsholmstorg — Eiraplan — Riddarholmen och vice versa, den s. k. Mälare-Ringlinien. 50 min. färd.

« Hornstull — Löfholmen — Gröndal — L:a Ekensberg och St. och L:a Essingen.

» Riddarholmen — Stora och Lilla Essingen — Ekensberg — Tranebergsbro — Alvik — Hägersten (s. k. Essinge-Ringlinien). C:a 1½ tim. färd.

» Riddarholmshamnen — Drottningholm, tur- och retur sön- och helgdagar, 5 à 6 gånger dagligen.

» trappan nedanför Riddarhuset (angörande Kungsholmsbroarna) till Rörstrand o. Karlberg samt Ulfsundasjön o. Sundbyberg.

Å Årstaviken mellan Hornstull (Ligna strand) och Skanstull, angörande mellanliggande ställen.

Till *Gripsholm* från Mälartorget, 1 gång dagligen.

Sön- och helgdagar göra alltid en eller flere ångbåtar lustresor till Mariefred och Gripsholm, och till andra mera sevärda ställen gå ångbåtar om söndagarna och torsdagarna lustturer, hvarom vidare ses i de dagliga tidningarna.

Till *Skokloster* och *Uppsala* från Riddarholmshamnen 1 gång dagligen.

Till *Södertelje* 1 à 2 gånger dagligen.

Ångslupslinjer, som ej direkt beröra hufvudstaden:

Till Ulriksdal:

Från *Stallmästaregården* till *Ulriksdals allé* anlöpande *Kräftriket Haga* m. fl. vid Brunnsviken liggande ställen, hvardagar hvarje half timme från ½9 f. m. — ½ 10 e. m.

Från *Stallmästaregården* genom den s. k. Älkistan ut i Lilla Värtan och genom Stocksunds bro upp åt Edsviken kl. 8, 10 f. m. (helgdagar 10, 12 f. m.) och 2, 4, 8, e. m., anlöpande *Haga*, *Ulriksdal* m. fl.

Digitized by Google

Till Nacka:

Från *Barnängsbryggan* till *Nacka* 13 à 15 ggr dagl. och vidare till *Nacka kvarnar* 2 gånger dagl.. med anlöpande af flere vid Hammarby- och Järlasjöarna liggande ställen. Turerna stå i förbindelse med Tegelviksbåt från Räntmästaretrappan och Grefbron.

Obs. De ofvan uppgifna platserna äro sådana som företrädesvis bruka besökas af resande. Förutom dem finnas ännu ett stort antal stationer och platser, som af ångbåtar anlöpas, hufvudsakligast till tjänst för på sommarnöjen boende hufvudstadsbor. Fullständig lista öfver dessa platser finnes i tidningarna Nya Dagl. Allehanda och »Ångaren» samt i »Sveriges Kommunikationer», tillgängliga i tidningskontoren.

Klubbar: »*Sällskapet*», Arsenalsgatan 3 A; *Adelsklubben* (Nya Casino), Västra Trädgårdsgatan 6; *Militärsällskapet*, Norrmalmst. 2; *Publicistklubben*, Kl. N. Kyrkog. 28; *Konstnärsklubben*, Smålandsg. 7; *Frisinnade klubben*, Arenalsg. 2 A.; *Kvinnoklubben*, Grefturg 24; *Kristliga Föreningen af unge män*, Birgerjarlsg. 35; *Kristliga Föreningen af unga kvinnor*, Brunnsg. 3.

Bad, kalla och varma, serveras i **Sturebadet*, Stureg. 4; **Stora badhuset*, Malmtorgsgatan 3; **Centralbadet*, Drottninggatan 88; *Södra badinrättningen*, Badstugatan 4; **Mälarbadet*, Handtverkareg. 11. — *Siminrättningar:* **Stockholms stads sim- och badinrättning* vid *Mälaren*, väster om Strömsborg; vid östra sidan af *Skeppsholmen* samt vid *Skeppsholmsbron* (den senare *endast för fruntimmer*).

Cabinets d'aisance:

Å *norr:* Kungstensg. vid Observatorielunden, Stora Badstug. 68, Luntmakareg. 68, Norrtullsg. 26, Oxtorgsg. 3, Birger Jarls passage, Hofslagareg. 1, Näckströmsg. 1, Operahuset, Karl XIII:s torg söder om Blanchs Café, Roslagstorg, Centralstationen (vestibulen), Jakobsg. vid Nya Kungsholmsbron, Norra Bantorget, Kungsg. 5, Hötorget 12, Norrmalmstorg; å *Östermalm:* Humlegården, Nybrohamnen, Strandvägen vid Grefbron, Östermalmstorg; i *Staden:* Munkbron (Våghuset), Kornhamnst. 57, Skeppsbron (paviljongen vid Bomslupstrappan), Yxsmedsgränd 1; å *Södermalm:* Stadsgården. Södermalmstorg (Bazarbyggnaden), Söder Mälarstrand vid Guldgränden, Hornsg. 72 (Saluhallen); å *Djurgården:* Allmänna Gränd.

Utsiktspunkter

inom staden eller i dess omgifningar: utsikterna från **Skansen* (med **Bredablick* och *Solliden*), från de högt belägna **Mosebacke*, **Vattentornet vid Mosebacketorg*, **Mariahissen*, **Vanadislunden*, *Observatorium*, **Tantolunden*, *Gröndal*, **Marieberg* (vackra utsikter öfver Mälarfjärden och staden) samt vid **Saltsjöbaden* och **Nacka*.

Promenader:

Norrbro, Strömparterren, Kungsträdgården, Berzelii park, Humlegården, Skeppsholmen, Strandvägen, Karlavägen, Djurgården (*Skansen) och *Haga park*.

Fotografier:

Vyer öfver Stockholm och omgifningar samt nationalkostymer, till salu i de flesta boklådor.

Digitized by Google

STOCKHOLM UND SEINE UMGEBUNGEN.

Geschichtliches.

Stockholm ist an der Stelle gelegen, wo sich der Mälarsee durch den Norrström und den Söderström mit der Ostsee vereint. Seine Privilegien als Stadt erhielt es erst in der Mitte des 12:ten Jahrhunderts. Unter Birger Jarl, der den Wert des Ortes und dessen günstige Lage für den Handel erkannte, wurde die Stadt stark befestigt; sein Werk wurde von seinen Söhnen, besonders von dem kraftvollen Magnus Ladulås, fortgesetzt. Bei dem Tode des Letzteren waren drei der Holmen: der Stadsholmen (zwischen Norr- und Södermalm), der Helgeandsholmen und der Riddarholmen bebaut und befestigt. Auf dem höchsten Hügel im nördlichen Teile des Stadsholmens baute Birger Jarl den festen Thurm *Kärnan*, der der Mittelpunkt des Schlosses der neuen Stadt wurde. Dasselbe wurde im Jahre 1697 durch eine Feuersbrunst zerstört. Der nördliche Malm wurde schon im 12:ten Jahrhundert bebaut, der südliche viel später. Im Mittelalter war Stockholm der Schauplatz so vieler Ereignisse, die mit der Geschichte des Reiches nahe verflochten sind, dass die Geschichte der Hauptstadt fast mit derjenigen Schwedens zusammenfällt. Auf dem Brunkeberg errang der Reichsvorsteher Sten Sture über den dänischen König Kristian I einen Sieg, durch den die Freiheit Schwedens erkämpft wurde. Im Jahre 1520 ereignete sich die Tragödie, welche man »Stockholms Blutbad» benennt, und 3 Jahre später wurde die Stadt nach langwieriger Belagerung von Gustaf Wasa eingenommen. Die Bevölkerung, welche zu dieser Zeit wohl kaum aus 7,000 Menschen bestand, war hundert Jahre später zu 16,000 gestiegen und beläuft sich augenblicklich auf mehr als 300,000.

Anweisungen für Reisende.

Hôtel. **Grand Hôtel*, **Continental*, *Belfrage Pensionat*, **Hotel Kronprinsen*, *Germania* und **Hôtel Rydberg*, die beiden letzteren am Gustaf Adolfs torg, *Hamburger Börs*, *Kung Karl* u. s. w.

Restaurants. Ausser bei den genannten Gasthöfen: **Operakällaren*, **Rosenbad*, *Berns Salong*, **Metropole*, **Restaurant du Nord*, *Riche*, **Hasselbacken*.

Deutsches General Konsulat. St. Badstugatan 36 A.

Banken. *Privatbank von Stockholm* (Enskilda Banken), Lilla Nygatan 27. *Skånebanken*, Drottninggatan 5.

Ausländisches Geld wechselt man bei: *Gebrüder Larsson*, Skeppsbron 24. *Seebold*, Regeringsg. 9. *Industrikreditaktiebolaget*, Arsenalsgatan 4 A. *Möller*, Skeppsbron 22 *Skånes Enskilda Bank* Drottningg. 5 und an anderen Stellen.

Theater. *Kungl. Teatern* am Gustaf Adolfs torg. Billetpreise: Parkett 4,75, Fondlogen 3,25, 1:str Rang kr. 5—3,50. *Dramatiska Teatern* bei Nybroplan. Billetpreise: Parkett 3 kr.,

Digitized by Google

1:str Rang kr. 3—2. *Svenska Teatern. Södra Teatern. Oscarsteatern. Östermalmsteatern. Vasateatern. Folkteatern.* — Während des Sommers: *Djurgårdsteatern.*

Bäder. Oeffentliche Bäder: *Schwimmschule*, am Mälaren, westlich von Strömsborg. *Warme Bäder* aller Art: Malmtorgsgatan 3, Drottningg. 88, Stureplan 4 und Handtverkarg. 11.

Tramways (10 öre) in alle auf der Plankarte bezeichnete Richtungen.

Droschken [Taxameter] von 50 öre an.

Hauptpostamt: Vasagatan 28.

Sehenswürdigkeiten

(Die vorzüglichsten mit *bezeichnet).

*Das **Königliche Schloss** steht auf dem Platze, wo früher das sogenannte *Adelshaus* stand, welches im Jahre 1697 abbrannte, als die Leiche König Karls XI auf dem lit de parade lag. Das neue, nach Zeichnungen des bekannten Nikod. Tessin errichtete, Schloss war im Jahre 1754 fertig gebaut. Das Hauptgebäude umfasst einen grossen Burghof, in welchen man durch reich verzierte Gewölbe gelangt. Vom südlichen Gewölbe aus führen Treppen zur *Schlosskirche* (links, wenn man vom Burghofe kommt) und zum *Reichssaale* (rechts) hinauf. Die Façade des Gewölbes zieren korinthische Säulen sowie vier von Bouchardon modellierte Gruppen, während das Innere desselben u. a. mit Portraits schwedischer Könige und allegorischen Figuren geschmückt ist. Vom westlichen Gewölbe aus führen monumentale, mit Marmorbildern, Porphyrvasen und Medaillons reich geschmückte Treppen zu den grossen Wohnungen des Schlosses. Hier sieht man eine von Börjeson modellierte monumentale Büste Nikod. Tessins sowie Plafondbilder von Jul. Kronberg: Svea, von allegorischen Figuren umgeben. Eine Treppe hoch ist der Eingang zu den Wohnungen des Königs und der Königin, zwei Treppen hoch liegt die prachtvolle *Festwohnung*, deren bestes Zimmer den Namen *das weisse Meer* erhalten hat. — Im östlichen Gewölbe befindet sich eine kolossale Gruppe von Axel Oxenstierna, welcher der Göttin der Geschichte Gustafs II Adolf Grossthaten diktirt. Von hier aus kommt man auf eine hübsche Blumenterrasse mit Gebüschen und Baumgruppen, den sog. *Logården.*

Das Altarbild der *Schlosskirche* stellt Kristus in Getsemane vor; die reich vergoldete Kanzel ruht auf einem von den Sinnbildern der vier Evangelisten zusammengesetzten Postament. (Gottesdienst jeden Sonntag 11—1 sowie in den übrigen Kirchen der Stadt.) — *Der Reichsaal*, der bei grossen öffentlichen Feierlichkeiten der Repräsentation angewendet wird, ist mit Bildhauereien von Larcheveque, Sergel und Qvarnström so wie mit Statuen der Könige Gustaf II Adolf und Karl XIV Johan, von Byström in Marmor ausgeführt, geziert.

Digitized by Google

Die *Gemächer* des *Schlosses* sind im Sommer fast immer für Fremde zugänglich. In jeder Abteilung des Schlosses findet man einen Aufseher (Vaktmästare), welcher die Räume vorzeigt. (Trinkgeld 1 à 2 Kronen.) Auf dem Platze südlich vom Schlosse, vor der *Storkyrkan* (S. unten) steht ein Obelisk, errichtet im Jahre 1800 und eine Statue des Reformators Schwedens *Olaus Petri*, modell. von Lundberg, aufgestellt im Jahre 1898.

Bibliotheken und Museen, Kirchen etc.

**Die Königl. Bibliothek* (alle Wochentage 10—3 u. 6—9). Im Ausstellungssaale (Wochentage nur 10—3) sind kostbare, Manuskripte aus dem Mittelalter ausgestellt, wie *Codex aureus*, eine lateinische Übersetzung der Evangelisten mit vergoldeteten Buchstaben auf Pergamentblättern. Die Bibliothek, die sich *hauptsächlich* in der zweiten und dritten Etage befindet, enthält mehr als 300,000 Bände und ungefähr 100,000 Handschriften.

Das *Nationalmuseum*, ausgeführt in venetianischem Renaissance-Stil während der Jahre 1850—65 nach Stülers Zeichnungen. Die Hauptfaçade ist mit Marmor-Statuen und Büsten schwedischer Gelehrten und Künstler sowie mit zwei allegorischen Figuren in Bronze: das *Kunstforschen* von Eriksson und der *Kunstbetrieb* von Lundberg, verziert.

Das Gebäude umfasst: das historiske Museum und Münzenkabinett, geöffnet Dienstag (50 öre) und Freitag 12—3 U. Sonntag 1—3 U. unentgeltlich. — Gemälde- und Sculpturgalerie, Keramische Sammlung u. s. w. (Sonntag 1—3 U., Dienstag und Freitag 11—3 U. unentgeltlich; Mittwoch, Donnerstag, Sonnabend Eintritt 50 öre).

Montags ist das Museum geschlossen. Einlass jedoch zu erhalten beim Portier (1 Krone). Der Katalog über die verschiedenen Sammlungen des Museums ist am Eingang zu kaufen.

Naturhistorisches Museum mit reichen zoologischen, paleontologischen und mineralogischen Sammlungen der Akademie der Wissenschaften, Drottninggatan 94, geöffnet Mittwoch und Sonnabend 12—2 Uhr, Sonntag 1—3 Uhr. Mittwoch und Sonntag unentgeltlich, Sonnabend 25 öre pr Person. Das *Observatorium der Akademie* liegt an derselben Strasse etwas weiter hinauf. Eine herrliche Aussicht von der Thurmbalustrade über die Stadt und Umgebungen.

Das Artilleriemuseum (gamla Artillerigården, Riddargatan) mit einer reichen Waffensammlung und Kriegsstücken aus älterer und neuerer Zeit (Mittwoch 1—2½ U. 10 öre).

**Die Riddarholmskirche*, erbaut im 13:ten Jahrhundert in gothischem Stil. Die Kirche wird nicht länger zu Gottesdiensten gebraucht, sondern dient als Mausoleum der Könige und der berühmtesten Männer Schwedens. Der Fussboden besteht aus Grab-

Digitized by Google

steinen, die Wände sind mit Fahnen, Flaggen und Tropheen aus den Kriegen Schwedens geziert. Von den Grabgewölben sind hervorzuheben *das Gustavianische*, wo Gustaf II Adolf ruht und das *Karolinische* mit dem schwarzem Sarge Karls XII. (Dienstag und Donnerstag 12—2 Uhr, Entrée 25 öre. Sonnabend 12—2 unentgeltlich. Für Besuche zu anderen Zeiten geöffnet nach vorheriger Anmeldung, am besten durch den Portier des Hôtels.)

Das Reichsarchiv, Riddarholmen 4, Wochentage 10—2½ U.

Die polytechnische Schule (Tekniska skolan), Mästersamuelsgatan 44. (Bibliothek, Sonntag 9½—11 U., Montag und Donnerstag 7—9 Nachm., Dienstag und Freitag 1—3 Uhr; Sammlung von Modellen etc. Dienstag 9—11 U).

Bibliothek und Museum der technischen Hochschule, Drottninggatan 95 A. (Montag und Donnerstag 1—3 U. Im Sommer nur Montag 1—3 Uhr, Dienstag, Mittwoch und. Freitag 6—8 Uhr).

Bibliothek der Akademie der Wissenschaften, Drottninggatan 94. Alle Wochentage 12—3 Uhr.

Das **Nordische* (*Ethnographische*) *Museum* (Djurgården) offen 11—4 Uhr. Grossartige ethnografische Sammlungen. Waffensammlung (1—3 Uhr) und Kostümen Schwed. Könige sowie Bauerntrachten und Hausgerähte u. s. w. Entrée 50 öre, Montags 1 kr. **Skansen* (Museum im Freien, zoolog. Garten) und Bredablick (Aussichtsthurm), täglich. Entrée: Skansen 50 öre, Bredablick (durch Skansen) 25 öre.

**Biologisches Museum* (Djurgården) ein Panorama, das Tierleben Skandinaviens darstellend. Täglich 10 Uhr bis zur Dämmerung, 1 Krone.

Kunst-Verein, Västra Trädgårdsgatan, täglich 10—5 Uhr, Sonntags 1—4 Uhr. Entrée 50 öre. Im Winter wird das Lokal um 3 Uhr geschlossen.

Bibliothek der Akademie des Ackerbaues, Mästersamuelsgatan 47. Mittwoch und Sonnabend 1—3 Uhr.

Kirchen. Von den Kirchen müssen besonders erwähnt werden: *Storkyrkan*, um das Jahr 1260 begonnen und nach mehreren Umbauten in italienischem Stil übereinstimmend mit dem des naheliegenden Schlosses umgebildet. Der Altarschrank ist in Augsburg im 17:ten Jahrhundert verfertigt: in Silber, Elfenbein und Ebenholz sind Geburt, Tod und Auferstehung des Heilands dargestellt. Ausserdem sind zu erwähnen die goldene Kanzel, zwei reich vergoldete und im Barockstil nach Zeichnungen von Nikod. Tessin d. J. ausgeführte königliche Stühle, zwei grosse Gemälde von Ehrenstrahl: *Das jüngste Gericht* und *die Herabnahme vom Kreuze* und die vergoldete silberne Krone, die der Kirche von Ebba Brahe zum Andenken an ihre Heirat mit Jakob De la Gardie geschenkt wurde. In der *Storkyrka* sind mit Ausnahme Gustafs IV Adolf alle Könige Schwedens

Digitized by Google

von Fredrik I an gekrönt worden. *Adolf Fredriks Kyrka* (Drottninggatan, nicht weit von der Akademie der Wissenschaften) gebaut in den Jahren 1768—74 in italienischem Stil. Der Altarschmuck ist von Sergel und stellt das Auferstehen Christi dar. Bemerkenswert ist noch ein Monument über den berühmten französischen Philosophen Descartes, der während seines Aufenthaltes bei der Königin Kristina in Stockholm starb und Plafondgemälde von Julius Kronberg.

St Johannes' kyrka, gebaut in gothischem Stil und eingeweiht 1890. — Ferner folgende: *Englische Kirche*, Wallingatan 24. *Französische Kirche* (reformiert), Humlegårdsgatan 13. *Französische Kirche* (kathol.), Norra Smedjegatan 24. *Deutsche protestantische Kirche*, Svartmangatan. *Jüdische Synagoge* (schönes Gebäude), Wahrendorffsgatan.

Andere öffentliche Gebäude, Plätze, Promenaden etc.

Riddarhustorget mit einer Statue von Gustaf Wasa, mod. von Larcheveque und errichtet 1774. Auf dem Platze steht das *Ritterhaus* (Riddarhuset), wo der Adel bis zum Jahre 1865 seine Zusammenkünfte hatte, und an welchem während der Jahre 1644—1670 nach Rissen von Simon und Jean de la Vallée gearbeitet wurde. In dem grossen Saale mit Plafondmalereien von Ehrenstrahl sind die Wände mit den Wappen der meisten adligen Geschlechter bedeckt. In dem kleinen Garten steht eine Statue von dem Kanzler Gustaf Adolfs *Axel Oxenstierna*, mod. von Börjeson, aufgestellt 1890. Von dem Platze aus, von welchem man auch das *Rathaus* sieht, führt eine Brücke hinüber nach *Riddarholmen* mit dessen Kirche (s. oben), einer Statue von *Birger Jarl*, dem Gründer der Stadt, (mod. von Fogelberg, errichtet 1854), und zahlreichen Gebäuden für verschiedene Ämter. — Man gehe an dem Schlosse vorüber und weiter über die *Norrbro*, auf deren östlicher Seite *Strömparterren* liegt (hübsch gelegener Insel-Platz unter Norrbro. Auf der westlichen Seite das neue *Reichstagsgebäude* und die neue *Reichsbank*, beide nach Zeichnungen von Aron Johansson. Man kommt jetzt nach dem *Gustaf Adolfs Platz* mit der Reiterstatue Gustafs II Adolf (mod. von Larcheveque und errichtet 1796, Die Gruppe auf der Vorderseite mod. von Sergel). Auf der östlichen Seite des Platzes liegt das *Königl. Theater*, gebaut nach Zeichnungen von A. Anderberg mit drei Logenrängen und prachtvollem Salon, und auf der westlichen Seite der *Palast des Erbprinzen*, wo der älteste der Erbprinzen vormals seinen Wohnsitz hatte, nunmehr sitzt in dem Gebäude das Amt des Auswärtigen.

Kungsträdgården (Königsgarten) oder Karls XIII Platz, Promenadenanlage mit den *Standbildern Karls XII* von Molin, (errichtet 1868), *Karls XIII* von Göthe (errichtet 1821) und einer schönen *Fontaine* von Molin (errichtet 1873). An der südwest-

Digitized by Google

lichen Seite des Platzes steht das neue Opernhaus (schöne Aussicht von der Terrasse; Café und Restaurant). An der nordwestlichen Seite des Platzes *Blanchs Café;* (jeden Nachmittag Gartenkonzert). In der Nähe: *Panoptikon*, den ganzen Tag offen; Eintritt 1 Krone, Sonntag 50 öre.

Berzelii Park mit dem Standbilde des berühmten *Berzelius* von Qvarnström, errichtet 1858, und der Büste des grossen schwedischen Ingenieurs *John Ericsson* (mod. von Börjeson, errichtet 1901). Hier befindet sich *Berns Salons*, wo täglich Nachmittags (3½—6, 7—11 Uhr) gute Musik zu hören ist. Eintritt frei. Nicht weit davon die jüdische Synagoge, 1870 in alt österländischem Stil nach Zeichnungen von Scholander gebaut. Am Nybroplan das neue prachtvolle Dramatische Theater gebaut von Liljekvist und geziert von den ersten Künstlern. Auf dem nahe liegenden Blasieholmen, *Blasieholms Kirche, Svenska Teatern, das Musikalische Conservatorium* mit grossem Konzertsaal, *das Nationalmuseum* (siehe oben) und *Grand Hôtel.*

Auf dem *Centralplan*, vor der in Renaissancestil gebauten Centralstation, steht eine Statue *Nils Ericsons*, des Erbauers der ersten schwedischen Eisenbahnen (mod. von Börjeson, errichtet 1893). Nicht weit davon die *Akademie der freien Künste*, in italienischem Renaissancestil, mit Ausstellungslokalen und Ateliers (jährlich im Mai Ausstellung von den Arbeiten der Schüler). Das *Centralpostamt* befindet sich jenseits des Centralplan. Schräg gegenüber das *Oscarstheater* und das *Vasatheater.*

An der vom *Brunkebergsplatz* ausgehenden Malmskillnadsstrasse liegt das *Haus der Telefongesellschaft*, dessen hoher Gitterthurm fast von jedem Platz in Stockholm sichtbar ist.

Humlegården oder *Linnéparken*, schöner Garten mit dem Standbilde *Linnés* von den Wissenschaften umgeben (mod. von Kjellberg, errichtet 1885), und den Chemiker *Schéeles* (mod. von Börjeson, errichtet 1892). Im Humlegården, welcher ausserdem mit einer Gruppe von Hasselberg: *der Grossvater*, geziert ist, steht die schon oben genannte Reichsbibliothek.

Idrottsparken, an Sturevägen, nicht weit von Humlegården, hübscher Park mit Radfahrbahn und stattlichem Lawn-tennishaus.

**Mosebacke.* Eine Anhöhe in der südlichen Stadttheil von Stockholm, von wo aus man ein prachtvolles Panorama von Stockholm überschaut. (Restaurant, Café u. s. v.) Ein *Elevator* (Katarinahissen) befördert die Besucher für 5 öre hinauf. Mit einem anderen *Elevator* (Mariahissen) kommt man nach dem *Södra Mälarstrand*, in der Nähe. Man kann nach Mosebacke über *Skeppsbron* gehen, das der Anlegeplatz für einen grossen Teil der ausländischen Dampfer ist. Hier steht die Bildsäule *Gustafs III*, mod. von Sergel und errichtet 1808. Hier befinden sich auch das *Telegrafenamt*, das *Zollhaus*, die alte *Reichsbank* (gebaut 1680 nach Nikodemus Tessins Zeichnungen) und auf dem kleinen Plane bei den Schleusen das Reiterstandbild *Karls XIV Johan*, mod. von Fogelberg, errichtet 1854.

Digitized by Google

Umgebungen.

Königlicher Park (Djurgården), besuchtester Sommervergnügungsplatz und Sommeraufenthalt der Stockholmer. (Dampffähre von Nybron 7 öre. Elektrischer motorwagen v. Norrmalmstorg 10 öre.)

Die Chaussée führt längs des Strandweges mit seinen neuen stattlichen Privatgebäuden bis nach *Djurgårdsbron*, welche mit 4 Bildsäulen geschmückt ist. Gleich rechts von der Brücke sieht man das prächtige Gebäude des *Nordischen Museums* (s. oben). Weiter weg steht das charakeristische Gebäude des *Biologischen Museums* (s. oben) und links von da erhebt sich die zu Skansen gehörende *Oscarsterrasse* mit Restaurant.

**Skansen* (restaurant) bildet ein nordisch-kulturhistorisches Museum in freier Luft mit zoologischem Garten. Hier gibt es Lappläger mit Winter- und Sommerzelten, Renntierherden und Lapphunden, einen Glockenstuhl, von welchem man eine herrliche Aussicht über die Stadt hat, Bauernhütten von Mora in Dalarne, Laxbro in Westmanland, Kyrkhult in Blekinge, Bollnäs in Helsingland und von anderen Orten, Seehundteiche, Runensteine, ein Lusthaus, in dem der schwedische Seher Swedenborg mehrere seiner Offenbarungen aus der Geisterwelt hatte, und viel anderes. Auf der Anhöhe über der Blekingshütte steht ein Aussichtsthurm **Bredablick*, mit Café, von dessen Plateau man die ausgedehnteste und schönste Aussicht über Stockholm und seine Umgebungen hat.

Links von Skansen liegt: **Hasselbacken*, vortrefflicher Restaurant ersten Ranges, sehr schön gelegen, grosser Garten, Café, täglich Militärkonzert; *Circus; Alhambra* und *Novilla*, Restaurant und Café. Dort steht auch *die Büste* des berühmten Dichters und Componisten *Bellman*. *Bellmansro*, Café und Restaurant in der Nähe dieser Büste.

Von *Bellmansro* gehen 4 verschiedene Wege aus, einer derselben führt nach **Rosendal* (Königl. Lustschloss; schönes Gewächshaus). Als hübsche Tour empfielt sich besonders: eine Promenade um den dazu gehörenden Park (zu bemerken eine berühmte **Porphyr-Vase*); von da nach *Manilla* (Institut für Taubstumme) und nach der sehr sehenswerten Gemäldesammlung von E. Thiel (offen für Fremde Dienstag u. Donnerstag 1—3 Uhr), ferner nach *Djurgårds-brunn* (Wirtshaus), und weiter über *Ladugårdsgärdet* (grosser Exercirplatz) nach der Stadt zurück.

**Saltsjöbaden*. Badeort mit vielen Villen, grossartigem Hôtel, neuem Badehotel mit *Restaurant ersten Ranges. Schöne Fahrt mit der Bahn (Saltsjöbanan) von der Südvorstadt (Stadsgården) in ½ Stunde; Lawn tennis-court.

Djursholm. Villa Vorort. Mit elektr. Tramway von Engelbrektsplan (D 6) in ½ Stunde. *Restaurant; Lawn tennis-court.

Karlberg (Tramway), in früheren Zeiten Lustschloss, jetzt Königl. Militärschule und Kadetten-Institut, gegründet 1792, umgeben von einem weiten hübschen Park.

Digitized by Google

**Haga* (Tramway). Lustschloss, Lieblingsaufenthalt Gustafs III, schöner und weiter Park von Spaziergängern sehr besucht. Nicht fern von da der Begräbnissplatz der Stadt mit seinem Wald von Denkmälern, und in der Nähe die *Solna Kirche,* eines der ältesten Kirchengebäude Schwedens.

Ulriksdal. Königl. Lustschloss, im Jahre 1644 vom Feldherrn Jacob De la Gardie angelegt. Sommerresidenz des vorigen Königs Karls XV. Restaurant. Hübscher Park mit einer nach Zeichnungen von Scholander gebauten Kirche in holländischem Renaissancestil.

Nacka. Reizende Natur. Restaurant. (Am besten mit der Bahn nach Saltsjöbaden.)

Marieberg, früher Artillerie-Akademie, in deren Nähe man eine prachtvolle Aussicht über den Mälarsee und auf Stockholm hat.

**Drottningholm,* auf der Insel Lofön am Ufer des Mälarsees, königl. Lustschloss, sehr schöne Lage und hübsche Bauart (dem Schloss in Versailles nachgebildet), sehr bedeutender und hübsch angelegter Park. Im Park befindet sich auch ein chinesischer Pavillon mit bedeutenden chinesischen Sammlungen, im Jahre 1768 für die Königin Lovisa Ulrica angelegt.

Dalarö, Zoll- und Lootsenstation, Badeort und Sommerfrische. Hotell. Dampffahrt direct von Stockholm oder von Saltsjöbaden.

Nynäs, Badeort und Sommerfrische. Restaurant. Mit der Bahn vom Centralstation in 1½ Stunden.

**Gripsholm* (pr Eisenbahn [station Mariefred] täglich in 3 Stunden), königl. Schloss, prachtvoll gelegen am Mälarsee und von grossem historischem Interesse. Bedeutende Portraitgallerie etc. Von den zahlreichen Zimmern verdienen besonderer Erwähnung das sogenannte Gefängniss Johans III, gelegen im ersten Stockwerk mit hübscher Malerei, der Salon Gustafs III, der neu restaurirte Reichssaal mit Portraits der zeitgenössischen Regenten Gustaf Wasas, das Zimmer, wo Gustaf IV Adolf gefangen gehalten wurde; die drei letzteren in der zweiten Etage. In der dritten befindet sich ein Thurmzimmer, welches bisher mit Unrecht Erik XIV:ten Gefängniss genannt wurde, ein kleines Theater u. s. w. Das Schloss wird täglich gezeigt: Wochentage 50 öre, Sonntags 25 öre.

**Schloss Skokloster,* der alten adligen Familie von Brahe gehörend, am Ufer des Mälarsees mit historischen Denkmälern von grossem Interesse.

**Uppsala,* bedeutendste Universitätstadt Schwedens mit vielen Sehenswürdigkeiten. Von dort zu Schiff (eine besonders schöne Partie), oder Eisenbahn zurück nach Stockholm.

Nach diesen 3 zuletztgenannten Plätzen und nach Drottningholm gehen Dampfböte vom Riddarholmshafen ab.

Digitized by Google

STOCKHOLM ET ENVIRONS.

Aperçu historique.

Stockholm est située à l'endroit où le lac Mälar se réunit à la mer Baltique par le Norrström et le Söderström; c'est vers le milieu du 12ème siècle seulement qu'elle fut privilégiée comme ville. Birger Jarl, qui reconnut bientôt la valeur de cette place ainsi que sa situation avantageuse pour le commerce, fit entourer de murailles et fortifier la *Cité* (Staden), et ses fils continuèrent son oeuvre après lui, surtout le vaillant Magnus Ladulås. A la mort de ce dernier, 3 ilôts déjà étaient bâtis et fortifiés, savoir: l'ilôt de la Cité (entre Norr- et Södermalm), Helgeandsholmen, et Riddarholmen. Birger Jarl fit construire sur la plus haute colline du côté Nord de l'ilôt de la Cité (Stadsholmen) la tour forte *Kärnan*, qui devint, dans la nouvelle ville, le point central du Château. Celui-ci fut détruit par un incendie en 1697. — Norrmalm fut bâti dans le 12ème siècle déjà, Södermalm beaucoup plus tard. La ville de Stockholm a été, pendant le moyen âge, le théâtre de tant d'événements renoués étroitement à l'histoire du royaume, que l'histoire de cette capitale est presque entièrement impliquée dans celle de Suède. Le gouverneur de l'état, Sten Sture, remporta à Brunkeberg une victoire sur Kristian I, roi de Danemark, par laquelle la liberté de la Suède fut gagnée. En 1520 eut lieu une tragédie que l'on nomme le bain de sang de Stockholm, et trois ans plus tard, après un siège prolongé, la ville fut prise par Gustave Vasa. La population, qui à cette époque ne comptait guère plus que 7,000 habitants, avait augmenté cent ans après jusqu'à 16,000, et elle s'élève actuellement à environ 300,000.

Indications aux étrangers.

Hôtels. **Grand Hôtel*, **Continental*, *Pensionnat Belfrage*, *Germania* et **Hôtel Rydberg*, ces deux derniers à la place Gustave Adolphe, *Hamburger Börs*, *Kung Karl*, **Hôtel Kronprinsen*, **Rosenbad*, etc.

Restaurants. Outre ceux des hôtels énumérés, les principaux sont: **Restaurant de l'Opéra* (Operakällaren), **Rosenbad*, *Berns salong*, **Métropole*, **Restaurant du Nord*, *Riche*, **Hasselbacken*.

Légation de France, Norrmalmstorg 16.

Banques. *Banque privée de Stockholm* (Enskilda Banken), Lilla Nygatan 27, *Banque de Scanie* (Skånebanken), Drottninggatan 5.

Agents de Change. *Larsson frères*, Skeppsbron 24, *Seebold*, Regeringsgatan 9, *Industrikreditaktiebolaget*, Arsenalsgatan 4 A., *Möller*, Skeppsbron 22, *Skånes Enskilda Bank*, Drottninggatan 5, etc.

Théâtres. *Kongl. Teatern*, Place Gustave Adolphe, donnant des représentations, opéras et ballets, de sept. à juin. Prix de billets: stalles et fauteuilles d'orchestre 4,75, loge de face 3,25 loges de 1er rang 5 kr. à 3,50. *Dramatiska Teatern* à Nybroplan, drames et comédies. Billets: stalles et fauteuilles d'orchestre 3 kr., loges de 1er rang 3 à 2 kr. *Svenska Teatern*, *Södra*

Digitized by Google

Teatern. Oscarsteatern. Östermalmsteatern. Vasateatern. Folkteatern. Pendant l'été, *Djurgårdsteatern*, donnant des comédies et des opérettes.

Bains. Bains publics: *École de Natation*, Mälar, à l'Ouest de Strömsborg. *Bains chauds* de tous genres: Malmtorgsgatan 3, Drottningg. 88, Stureplan 4 et Handtverkarg. 11.

Tramways (10 öre) dans toutes les directions, indiquées sur le plan.

Fiacres à 2 ou 4 personnes (depuis 50 öre la course).

Poste. Vasagatan 28.

Curiosités

(les plus remarquables, indiquées par *).

Le Palais Royal, situé sur la place où était autrefois la Maison de la Noblesse, incendiée en 1697, alors que la dépouille mortelle du roi Charles XI était sur son lit de parade. Le nouveau palais, construit d'après les plans du renommé Nicodème Tessin, fut achevé en 1754. Le bâtiment principal entoure une vaste cour d'honneur, par laquelle on arrive à des voûtes richement décorées. A gauche en venant de la cour, des escaliers conduisent de la voûte Sud à la *Chapelle du Palais*; en suivant d'autres escaliers à droite, on aboutit à la *Salle du Trône*. La façade de la voûte est ornée de colonnes corinthiennes, ainsi que de 4 groupes modelés par Bouchardon; l'intérieur en est décoré par des portraits de rois suédois et par des figures allégoriques. De la voûte Ouest on arrive dans les grands appartements du palais, par des escaliers monumentaux admirablement décorés de statues de marbre, de vases de porphyre et de médaillons. Un buste monumental de Nicodème Tessin y attire l'attention, ainsi que des peintures de plafond du peintre J. Kronberg, Svea entourée de figures allégoriques. Les appartements du roi et de la reine sont au 1:er étage; le superbe *appartement de gala*, dont la salle la plus belle se nomme *Mer Blanche*, est situé au 2:d étage. Dans la voûte Est se trouve un groupe colossal représentant la Déesse de l'Histoire dictant les actions héroïques du roi Gustave II Adolphe à Axel Oxenstierna. On parvient de là à une jolie terrasse garnie de fleurs, d'arbustes et de groupes d'arbres, nommée *Logården*.

Le tableau d'autel de la *chapelle du Palais* représente le Christ en Getsémani; la chaire richement dorée repose sur un piédestal formé avec les figures symboliques des 4 évangélistes. (Service divin tous les dimanches de 11—1 h. ainsi que dans toutes les autres églises de la ville.) *La salle du Trône* est decorée par des sculptures de Larchevèque, de Sergel et de Qvarnström et aussi par les statues en marbre de Gustave II Adolphe et de Charles Jean (Bernadotte) exécutées par Byström.

Pendant l'été, les appartements sont presque toujours accessibles aux étrangers et on trouve dans toutes les parties du palais des huissiers (vaktmästare) qui montre les chambres aux visiteurs (pourboire, de 1 à 2 kr.). Sur la place située au sud

Digitized by Google

du palais, devant *Storkyrkan* (voir plus bas) s'élève un obélisque placé en 1800, ainsi qu'une statue du Réformateur *Olaus Petri*, érigée en 1898 et modelée par Lundberg.

Bibliothèques, Musées, Eglises, etc.

**La Bibliothèque Royale*, tous les jours, excepté le dimanche, de 10 à 3 h. et de 6 à 9 h.

Dans la salle d'exposition (tous les jours, sauf le dimanche de 10 h. à 3 h. seulement) sont exposés de précieux manuscrits entr'autres, le *Codex Aureus*, traduction en latin des Evangélistes avec des lettres dorées sur des feuilles de parchemin. La bibliothèque contient plus de 300,000 volumes et à peu près 100,000 manuscrits, et c'est *principalement* au 2:d étage qu'elle se trouve.

**Le Musée National*, construit dans le style Renaissance vénitien, en 1850—65, d'après les plans de Stüler. La façade principale en est décoré par des statues en marbre de savants et d'artistes suédois. comme aussi de 2 groupes allégoriques en bronze: *l'étude de l'art*, de Eriksson, et *l'exercise de l'art*, de Lundberg.

Ce bâtiment comprend: le musée historique et le cabinet monétaire; ouverts le mardi (50 öre), le vendredi et le dimanche de 12 à 3 heures. gratuitement. — La galerie de tableaux et de sculpture, les collections de céramique, etc., etc.; le dimanche de 1 à 3 h., le mardi et le vendredi, de 11 h. à 3 h., gratuitement; les mercredis, jeudis et samedis, l'entrée est de 50 öre.

Le Musée est fermé le lundi. Le portier peut néanmoins ouvrir aux visiteurs; 1 kr. par personne. Le catalogue des différentes collections est en vente à l'entrée.

Le Musée d'histoire Naturelle, avec les riches collections zoologiques, paléontologiques et minéralogiques de *l'Académie des Sciences*, Drottninggatan 94, le mercredi et le samedi de 12 à 3 h., le dimanche de 1 à 3 h. L'entrée en est gratuite le mercredi et le dimanche; le samedi, de 25 öre.

L'Observatoire de l'Académie est situé un peu plus haut dans la même rue On a, du haut de la tour, une vue splendide sur la ville et sur les environs.

**Le Musée d'Artillerie* (gamla artillerigården, Riddargatan), grande collection d'armes et de pièces d'artillerie des temps anciens et modernes; le mercredi de 1 h. à 2½, entrée 10 öre.

**L'Eglise de Riddarholmen*, bâtie au 13ème siècle, dans le style gothique; elle n'est plus aujourd'hui consacrée au service divin, mais sert de Mausolée aux rois et aux hommes les plus illustres de la Suède. Dallée de pierres sépulcrales, l'Eglise est ornée d'étendards, de drapeaux et de trophées des guerres de Suède. On cite entr'autres cryptes, la *Gustavianique*, où repose Gustave II Adolphe, et la *Karoline*, avec le cercueil noir de Charles XII. (Les dimanches et les jeudis de 12 à 2 h., entrée 25 öre. Ouverte aussi en d'autres temps, sur demande faite d'avance, le plus aisément, par le portier de l'hôtel.)

Les Archives du Royaume, Riddarholmen 4; tous les jours, excepté le dimanche, de 10 h. à 2,30 h.

Digitized by Google

L'Ecole Industrielle (Tekniska Skolan), Mästersamuelsgatan 44. Bibliothèque, le dimanche de 9½ à 11 h.; le lundi et le jeudi de 7 à 9; le mardi et le vendredi, de 1 h. à 3 h. Pour les collections de modèles, etc., le mardi de 9 h. à 11 h.

La Bibliothèque et le Musée de l'Ecole Royal Polytechnique, Drottninggatan 95 A, le lundi et le jeudi, de 1 h. à 3 h. Pendant l'été seulement le lundi de 1 h. à 3 h., le mardi, le mercredi et le vendredi de 6 à 8 h.

La Bibliothèque de l'Académie des Sciences, Drottninggatan 94, tous les jours, sauf le dimanche de 12 à 3 h.

**Le Musée ethnographique du Nord* (Djurgården), ouvert de 11 h. à 4 h. De grandiose collections ethnographiques. Collection d'armes (de 1 h. à 3 h.), de costumes des rois de Suède, d'habits de paysans, d'utensiles de menager etc. Entrée: 50 öre, le lundi 1 kr. **Skansen* (Musée en plein air et jardin zoologique); *Bredablick*, Tour avec vue splendide sur la ville; entrée: Skansen 50 öre, Bredablick (en traversant Skansen), 25 öre.

**Le Musée Biologique* (Djurgården), panorama de la vie des animaux dans la Scandinavie; ouvert tous les jours de 10 h. jusqu'au soir; 1 krona.

La Société des Beaux-Arts, Västra Trädgårdsgatan, tous les jours de 10 à 5 h., le dimanche de 1 à 4; entrée 50 öre. Fermée en hiver à 3 heures.

La Bibliothèque de l'Académie d'Agriculture, Mästersamuelsgatan 47, le mercredi et le samedi de 1 à 3 h.

Églises. Les plus remarquables sont: **Storkyrkan*, commencée en 1260, et, après différentes transformations, reconstruite dans le style italien s'accordant avec le palais royal situé tout près. Le tableau d'Autel en a été fait à Augsbourg dans le 17ème siècle. La naissance, la mort et la résurrection du Sauveur y sont représentées en incrustations d'argent, d'ivoir et d'ébène. Il faut mentionner, en outre, la chaire dorée, deux sièges royaux richement dorés et faits dans le style baroque d'après des dessins de Nicodème Tessin le jeune; deux grandes peintures à l'huile de Ehrenstrahl: *Le jugement dernier* et *descente de la croix*, et enfin la couronne d'argent doré donnée à l'Eglise par Ebba Brahe, en souvenir de son mariage avec Jacob De la Gardie. Tous les rois de Suède après Frederic I ont été couronnés à Storkyrkan, à l'exception de Gustave IV.

L'Eglise Adolf-Fredrik, Drottninggatan (non loin de l'Académie des Sciences), construite en 1768—74, dans le style italien. La décoration d'autel en est de Sergel et représente la Résurrection du Christ. *Le monument du célèbre philosophe français Descartes qui mourut à Stockholm pendant son séjour auprès de la reine Christine, y est aussi très-remarquable, ainsi que les peintures du plafond par Kronberg.

St. Johannes kyrka, bâtie dans le style gothique et inaugurée en 1890. — Puis, *l'Eglise Française* (reformé), Humlegårdsgatan 13; *l'Eglise Française* (catholique), Smedjegatan 24; *l'Eglise Protestante Allemande*, Svartmangatan; *l'Eglise Anglaise*, Vallingatan 42; *la Synagogue* (bel édifice), Wahrendorffsgatan.

Digitized by Google

Autres bâtiments publics, places et promenades.

Riddarhustorget, avec une statue de *Gustave Vasa*, modelée par Larchevèque et érigée en 1774. Sur cette place est situé le **Palais de l'Ordre des Nobles* (Riddarhuset) où la noblesse avait ses assemblées jusqu'en 1865, et auquel on travailla pendant les années de 1644 à 1670, d'après des esquisses de Simon et de Jean de la Vallée. Dans la grand salle, dont le plafond est décoré par des peintures de Ehrenstrahl, les murailles sont recouvertes par les armoiries de la plupart des familles nobles de la Suède. On remarque dans le petit jardin y attenant, une statue de *Axel Oxenstierna*, chancelier de Gustave Adolphe, modelée par Börjeson et élevée en 1890. On peut de cette place voir aussi *l'Hôtel de Ville*. — Un pont conduit de là à *Riddarholmen* avec son Eglise (voir plus haut); une statue de *Birger Jarl*, fondateur de la ville, modelée par Fogelberg et érigée en 1854; Nombreux édifices destinés à divers emplois de l'état.

En passant devant le Palais royal, et en continuant par le *Norrbro* (pont du Nord) on trouve à droite *Strömparterren* (jolie place en dessous de Norrbro). A l'autre coté du pont le nouveau *Palais de la Diète*, ainsi que la nouvelle *Banque nationale*, tous les deux d'après les dessins de Aron Johansson. Ensuite on arrive à la *Place Gustave Adolphe* avec la statue équestre de Gustave II Adolphe, modelée par Larchevèque et érigée en 1796. La groupe de la façade est modelé par Sergel. Du côté Est *le Théâtre Royal* (Kungl. teatern) construit d'après les dessins de Anderberg, avec 3 rangs de loges et de magnifiques salons. (Voir dans le foyer du public les peintures de Carl Larsson et dans le salon du roi les peintures de S. A. R. le prince Eugène.) A l'Ouest se trouve *le Palais du Prince héréditaire*, autre-fois résidence de l'aîné des princes héréditaires, maintenant siège du département des Affaires étrangères.

Kungsträdgården (jardin du roi) ou Place Charles XIII, promenade et jardin public; statue de *Charles XII*, de Molin, élévée en 1868, celle de *Charles XIII*, de Göthe, érigée en 1821, *une belle fontaine* de Molin, placée en 1873. Au Sud-Ouest de la place est le nouvel opéra (théâtre royal); *belle vue de la terrasse; café restaurant. Au Nord Ouest, *Blanchs café*, tous les soirs concert de jardin. En face, *le Panopticon*; toute la journée moyennant 1 kr., le dimanche 50 öre.

**Berzelii park*, avec la statue du célèbre chimiste *Berzelius*, de Qvarnström, érigée en 1858, et *Berns salons*, où l'on entend de bonne musique tous les après-midi, de 3 ½ à 6 h. et de 7 à 11 h. Entrée libre. Non loin de là le buste du fameux ingénieur John Ericsson (modelé par Börjeson, et érigé en 1901) et la *Synagogue Juive*, bâtie dans l'ancien style oriental, en 1870, d'après les esquisses de Scholander. A Nybroplan se trouve le nouveau et magnifique *Théâtre Dramatique* (Dramatiska Teatern), bâti par Liljekvist et décoré par des artistes du premier ordre. A Blasieholmen, tout à côté, sont situés: *l'Eglise de Blasieholmen*, *Svenska Teatern* (Théâtre suédois), *le Conservatoire de Musique*

Digitized by Google

avec une vaste salle de concerts, *le Musée National* (voir ci dessus) et *le Grand Hôtel.*

Sur le *Centralplan* devant la gare centrale, construite dans le style Renaissance, est la statue de *Nils Ericson*, constructeur des premiers chemins de fer en Suède, modelée par Börjeson et érigée en 1893. A peu de distance, *l'Académie des Beaux-Arts*, dans le style Renaissance italien; salles pour expositions et ateliers (en Mai, exposition annuelle des ouvrages des élèves). A l'autre côté du Centralplan *le Bureau des Postes.* A peu près devant, *l'Oscarsthéâtre* et plus loin le *Vasathéâtre.*

A la Malmskillnadsgatan, qui va de la *place de Brunkeberg*, se trouve le *bâtiment de la Société des Téléphones*, dont la haute tour grillée est visible de presque tous les points de Stockholm.

Humlegården, beau jardin public; statue de *Linné*, entourée des Sciences, modelée par Kjellberg et érigée en 1885; celle du chimiste *Schéele*, modelée par Börjeson, et érigée en 1893. Un groupe de Hasselberg, *le Grand'père*, mérite aussi d'être cité. C'est à Humlegården qu'est située la Bibliothèque royale mentionnée plus haut.

Idrottsparken, Sturevägen, au nord de la ville, beau parc avec vélodrome, des cours de lawn-tennis couvertes et découvertes.

**Mosebacke*, élévation dans le faubourg Sud de la ville d'où l'on a une Panorama magnifique de Stockholm. (Restaurant, café, etc.) *Un Ascenseur* (Katrinahissen) y conduit les visiteurs, 5 öre. Par un 2:d *Ascenseur* (Mariahissen) on arrive à la rive gauche du lac Mälar, à peu de distance de là. On peut se rendre à Mosebacke par *Skeppsbron*, place d'abordage et embarcadère de la plupart des navires étrangers; *statue de *Gustave III*, modelée par Sergel et érigée en 1808. *Le Bureau Central des Télégraphes, la Douane, la Banque Nationale* (construite en 1680 d'après les dessins de Nicodème Tessin) y sont situés. Plus loin, sur la petite place près de l'Ecluse, *la statue équestre de *Charles XIV Jean* (Bernadotte), modelée par Fogelberg, et érigée en 1854.

Environs.

Le Parc Royal (Djurgården), lieu le plus fréquenté de récréations d'été et de villégiature des habitants de Stockholm.

La chaussée va le long de Strandvägen, avec ses élégants et nouveaux édifices particuliers, jusqu'au *Djurgårdsbron* (pont de Djurgården), lequel est orné de 4 colonnes monumentales. A droite, en venant du pont, le superbe bâtiment du *Musée du Nord* (voir plus haut). Plus loin, le *Musée Biologique* avec son architecture caractéristique (voir plus haut), et à gauche, s'élève la *Oscarsterrasse* (restaurant), faisant partie de Skansen.

**Skansen* (restaurant) forme un Musée, en plein air, de culture historique du Nord, avec Jardin zoologique. On y voit des campements de Lapons avec habitations d'hiver et d'été, des troupeaux de rennes et des chiens de Laponie; un clocher d'où l'on a une vue splendide sur la ville; des chaumières de paysans: de Mora, en Dalécarlie; de Laxbro, en Västmanland; de Kyrkhult, en

Digitized by Google

Blekinge; de Bollnäs, en Helsingland, etc. Un bassin avec des phoques; des pierres runiques; un pavillon dans lequel le visionnaire Svedenborg eut plusieurs de ses révélations de spiritisme, et beaucoup d'autres choses encore. Sur une élévation au dessus de la chaumière de Blekinge s'élève une tour, *Bredablick*, avec un café; de la plate-forme la vue est magnifique et des plus étendues sur Stockholm et sur ses environs.

**Hasselbacken*, à gauche de Skansen, excellent restaurant de 1er rang; belle situation, grand jardin, café; concert militaire tous les jours. — *Cirque d'été*. *Alhambra* et *Novilla*, café restaurant. Plus loin le buste du célèbre poète *Bellman*. *Bellmansro*, café restaurant, vis-à-vis du monument.

En suivant un des 4 chemins allant de Bellmansro, on arrive à **Rosendal* (château royal de plaisance; belle orangerie). Un tour particulièrement charmant est une promenade autour du parc y attenant (à remarquer, **vase de porphyre*, très renommé); de là à *Manilla*, institut de sourds-muets, et à la remarquable collection de tableaux possedée par E. Thiel (ouverte aux étrangers le mardi et le jeudi de 1 h. à 3 h.), en continuant jusqu'à le restaurant de *Djurgårdsbrunn*, puis revenir en ville par *Ladugårdsgärdet*, grande place d'exercice.

**Saltsjöbaden*. Bains de mer, grand nombre de villas, deux hôtels grandioses, *restaurant de 1er rang. Jolie course en chemin de fer (Saltsjöbanan) en partant du faubourg du Sud (Stadsgården), durée ½ heure; cour de lawn-tennis à louer, 1 kr. par heure.

Djursholm, hameau de villas. Par le chemin de fer électrique, en une demiheure; départ de Engelbrektsgatan (D 6). *Restaurant; cours de lawn-tennis.

Karlberg (tramway), autrefois château de plaisance, puis École militaire royale et Institut de cadets, fondé en 1792 et entouré d'un grand et beau parc.

Haga (tramway), château de plaisance, séjour favori de Gustave III; parc magnifique et très étendu, fréquenté par un grand nombre de promeneurs. Tout près de là, le cimetière de la ville avec sa forêt de monuments, et dans le voisinage, *l'Eglise de Solna*, une des plus anciennes de la Suède.

Ulriksdal, château royal de plaisance, construit en 1644 par Jacob De la Gardie. Résidence d'été du feu roi Charles XV. Restaurant; beau parc, avec une église faite d'après les dessins de Scholander, dans le style Renaissance hollandais.

Nacka (avec le chemin de fer Saltsjöbaden), belle nature; restaurant.

Marieberg, autrefois académie d'artillerie, beau point de vue sur le lac Mälar et sur Stockholm.

**Drottningholm*, situé sur une île (Lofön) au bord du Mälar; château royal de plaisance. Admirable situation et belle architecture (d'après le château de Versailles). Parc immense et très beau, dans lequel se trouve un pavillon chinois renfermant d'importantes collections chinoises. Bâti pour la reine Louise-Ulrique, en 1768.

Digitized by Google

Nynäs, hameau de villas, bains de mer. Restaurant. Le chemin de fer part du Centralstation et la course dure 1 ½ heures.

**Gripsholm* (par chemin de fer [stat. de Mariefred] 3 heures), château royal, délicieusement situé au bord du Mälar, et d'un grand interêt historique. *Galerie de tableaux importante, etc. Parmi les nombreuses chambres, celles qui méritent particulièrement d'être citées sont: la prétendue prison de Jean III, situé au 1er étage, avec de jolies peintures; le salon de Gustave III, la salle du Trône, nouvellement restaurée, où sont les portraits des régents contemporains de Gustave Vasa; la chambre où Gustave IV fut retenu prisonnier; ces 3 dernières au 2:d étage. Dans une tour, au 3ème, existe une chambre que l'on prétend à tort avoir servi de prison à Eric XIV; et enfin un petit théâtre. On peut visiter le château tous les jours, 50 öre; le dimanche 25 öre.

Le château *Skokloster*, appartenant à l'ancienne famille noble des Brahe, au bord du Mälar; monuments historiques très intéressants.

Uppsala, ville d'université, la plus importante de la Suède. Nombreuses curiosités. De là, retour à Stockholm, par le bateau à vapeur (partie de plaisir agréable) ou par le chemin de fer.

☞ Les bateaux à vapeur allant à ces 3 dernières localités, comme à Drottningholm partent du port de Riddarholmen.

Digitized by Google

STOCKHOLM AND ITS ENVIRONS.

History.

Stockholm, situated just where Lake Mälar disembogues into the Baltic through the short rivers Norrström and Söderström, was founded in the middle of the thirteenth century by Birger Jarl, who saw the importance and fitness of the location for the site of a commercial city, and strongly fortified it, and his work was continued by his sons, principally by the energetic Magnus Ladulås. On the death of the latter, three of the islands — Stadsholmen (City Island), between Norrström and Söderström, Helgeandsholmen (Isle of the Holy Ghost), and Riddarholmen (Isle of the Knights) were built and fortified. On the highest ridge in the northern part of Stadsholmen, Birger Jarl erected the stronghold, or fortified tower, called »Kärnan», that became the nucleus of the castle of the new city, which castle remained till 1697, when it was destroyed by fire. The building of the northern part of the city was begun as early as the thirteenth century, but the building of the southern part was begun much later. During the middle ages, Stockholm was the scene of events which are so intimately connected with the history of the kingdom, that the history of the Capital is almost entirely identical with that of Sweden; on the hill Brunkeberg an important battle was fought between the Administrator of the Kingdom, Sten Sture, and the Danish King Kristian I., through which battle Sweden won its freedom; in 1520 the tragedy was acted which was called »the blood-bath of Stockholm», and three years later the city was taken, after a prolonged siege, by Gustavus Wasa. The population of the city, which, during the reign of the son of Gustavus Wasa, Johan III, is said to have amounted to 7,000, had in 1635 reached 16,000 and at the present amounts to more than 300,000.

Directions for Travellers.

Hotels. **Grand Hotel*, **Continental*, *Belfrage's Pensionat*, *Germania*, and **Hôtel Rydberg*, the two later facing the Square of Gustavus Adolphus (Gustaf Adolfs torg), *Hamburger Börs*, *Kung Karl*, **Hôtel Kronprinsen*, etc.

Banks. *Stockholms Enskilda Bank* (private bank), Lilla Nygatan 27; *Skånebanken*, Drottninggatan 5.

The British Consulate, Grefgatan 14.

Restaurants, besides those in connection with the aforesaid hotels, **Operakällaren*, *Berns salonger*, **Metropole*, *Restaurant du Nord*, *Riche*, **Hasselbacken*, **Rosenbad*.

Foreign money is changed by *Bröderna Larsson*, Skeppsbron 24, *Seebold*, Regeringsgatan 9, *Industrikreditaktiebolaget*, Arsenalsgatan 4 a, *Möller*, Skeppsbron 22, *Skånes Enskilda Bank*, Drottninggatan 5 etc.

Digitized by Google

Theatres. *Kungliga Teatern* (Royal Theatre), facing the Square of Gustavus Adolphus; tickets: parquette kr. 4,75, front box kr. 3,25, first tier 5 kr. to 3,50. *Dramatiska Teatern*, facing the Nybroplan; tickets: parquette kr. 3, first tier 3 to 2 kr. *Svenska Teatern*, *Södra Teatern*, *Oscarsteatern*, *Östermalmsteatern*, *Vasateatern*, *Folkteatern* and, during summer, *Djurgårdsteatern*.

Bath and Bathing Establishments. *Swimming School*, on Lake Mälar, west of Strömsborg. *All kinds of baths are given at* Malmtorgsgatan 3, Drottninggatan 88, Stureplan 4 and Handtverkarg. 11.

Tramways (10 öre) in all directions indicated on the map.

Cabs are all provided with taxameters, fare from 50 öre

Post-office. Vasagatan 28.

Sights.

(Those of most importance are designated by an *)

***The Royal Palace** is erected on the site once occupied by the House of Nobility (Adelshuset), which burnt down in 1697 when King Karl XI:'s corpse lay in state. After the conflagration, Count Tessin made drawings for the new palace, which was completed in 1754. The main edifice surrounds a large court-yard which is approached through vaulted portals differently ornamented. From the southern portal, on whose wall-surface there are portraits of Swedish kings, allegorical figures, etc., and whose façade is ornamented by Corinthian pillars and by four groups modelled by Bouchardon, there are two staircases, the one to the left leading up to *Slottskyrkan* (the Palace Church) and the one to the right up to *Riksalen* (the Hall of State). From the western portal a staircase richly ornamented with marble statuary, porphyry vases, medallions, etc. leads up to the principal suites of rooms of the palace. Here we see a monumental bust of the architect of the palace, Nikodemus Tessin, modelled by Börjeson, and ceiling-paintings by Julius Kronberg: Svea, surrounded by allegorical figures, »the blush of morning», the spirit and the angel guardian. On the first floor is the magnificent suite of *banquet rooms*, the principal one being called the »White Sea». In the eastern portal there is a colossal group representing Axel Oxenstierna dictating to the Goddess of History the exploits of Gustavus Adolphus. From this portal we come out on a pretty floral terrass, with shrubbery and groups of trees, called *Logården*.

The altar-piece of the *Palace Church* represents Christ in Gethsemane, and the richly gilded pulpet is supported by a pedestal composed of the symbols of the four evangelists. (Divine service every Sunday 11—1, the same as in the other State churches). *The State Hall*, devoted to the great public ceremonies of representation, is adorned with statuary by Larcheveque, Sergel and Qvarnström, and marble statues af Gustavus Adolphus and Karl XIV Johan, by Byström.

The appartments of the Palace are, during the summer, almost always accessible for visitors. In each of the suites of

Digitized by Google

rooms there is a custodian who shows the rooms. (Gratuities 1 to 2 kronor.)

In the open place south of the palace, in front of *Storkyrkan* (see below) there is an obelisk, erected in 1800, and a statue of the Swedish reformer, *Olaus Petri*, modelled by Lundberg, cast in 1898.

Libraries and Museums, Churches, etc.

**The Royal Library*, situated in the park Humlegården; erected 1871—1877 (open all week-days 10—3 and 6—9). In the exhibition-room (week-days only 10—3) there are exhibited valuable mediæval manuscripts, such as *Codex aureus*, a Latin translation of the Gospels done in golden letters on parchment. The library itself, principally housed in the second story, contains more than 300,000 bound volumes and about 100,000 manuscripts.

**The National Museum*, erected in Venetian renaissance style during the years 1850—65 from drawings by Stüler. The main façade is ornamented by marble statues and busts of Swedish scientists and artists and by two allegorical groups in bronze: *Art Research* by Eriksson and *Art Execution* by Lundberg. The building contains:

The Historical Museum and Coin Collection, open Tuesdays (50 öre); Fridays 12—3 and Sundays 1—3 free. — Picture and sculpture galleries, ceramic collections etc. Sundays 1—3 free. Tuesdays and Fridays 11—3 free; Wednesdays, Thursdays and Saturdays 50 öre. The Museum is closed on Mondays; entrance may be had, however, by applying to the porter; fee 1 krona. A catalogue of the collections of the museum is sold at the entrance.

Natural History Museum, with the rich zoological, paleontological, and mineralogical collections of the Academy of Science, Drottninggatan 94, Wednesdays and Saturdays 12—2, Sundays 1—3; free on Wednesdays and Sundays; Saturdays 25 öre. — The **Ethnographical Collections* of this museum, Sundays 1—3, Wednesdays 12—2 free, Saturdays 12—2 fee 25 öre.

The Observatory of the Academy is situated higher up on the same street. Lovely view of the city and its environs from the tower-balcony.

**The Artillery Museum* (Old Artillery Yard, Riddargatan), with a rich collection of weapons and war equipments from ancient and modern times; Wednesdays 1—2,30; 10 öre.

**The Riddarholm Church*, Gothic style, erected in thirteenth century. This church is no longer used for Divine service, but forms a mausoleum for the Swedish kings and the most renowned men of Sweden. The floor consists of tombstones; the walls are decorated with banners, ensigns, and trophies from Swedish wars. Among the burial chambers we may mention that of Gustavus Adolphus, and that of Charles XII., with its black marble sarcophagus. (Tuesdays and Thursdays

Digitized by Google

12—2. Fee 25 öre, Saturdays free. May also be seen at other times by applying to the hotell porter).

The State Archives, Riddarholmen 4; week-days 10—2,30.

Polytechnical School, Mästersamuelsgatan 44. Library Sundays 9,30—11 a. m., Mondays and Thursdays 7—9 p. m., Tuesdays and Fridays 1—3 p. m. Model collection Tuesdays 9—11.

The Royal Polytechnical College: Library and Museum, Drottninggatan 95 A. Mondays and Thursdays 1—3. During the summer only Mondays 1—3; Tuesdays, Wednesdays and Fridays 6—8.

The Northern (Ethnographical) *Museum* (Djurgården), open 11—4. Grand ethnographical collections. Collections of arms (1—3), of robes of Swedish kings, of national dresses, of household furniture etc. Entrance fee 50 öre, Mondays 1 kr. **Skansen* (open-air museum, zoological garden and prospecttower *Bredablick); daily entrance fee to Skansen 50 öre, *Bredablick (in Skansen) 25 öre.

**Biological Museum* (Djurgården). Panorama of the animal life of Scandinavia; daily from 10 o'clock to dusk; 1 krona.

Art Association, Västra Trädgårdsgatan, daily 10—5, Sundays 1—4, fee 50 öre. During winter closed at 3 o'clock.

Library of Agricultural Academy, Mästersamuelsgatan 47. Wednesdays and Saturdays 1—3.

Churches. Among the churches we may especially call attention to the following: *Storkyrkan*, whose foundation was laid in the decennium 1260—70 and after being rebuilt several times, it was finally erected in Italian style in correspondence to that of the adjacent Royal Palace. The altar-tabernacle of silver, ivory, and ebony represents the birth, death, and resurrection of Christ, and was made in Augsburg in the seventeenth century. Furthermore, the church is ornamented by a gilded pulpet, two richly gilded thrones in baroque style, made from drawings by Count Tessin, two large oil-paintings by Ehrenstrahl: »The final judgment» and »Taking down Christ from the Cross», a gold-plated silver chandelier, which was donated to the church by Ebba Brahe in memory of her marriage with Jakob De la Gardie, and other things of interest. In Storkyrkan all the Kings of Sweden, with the exception of one, have been crowned ever since Fredrik I.

Adolf Fredriks kyrka (Drottninggatan near the building of the Royal Academy of Sciences) erected during the years 1768—74 in Italian style. The altarpiece by Sergel represents the resurrection of Christ, and besides this the church is decorated by a monument to the honor of the renowned French philosophist Descartes, who died in Stockholm while visiting Queen Christina and ceiling-paintings by Kronberg.

Johannes kyrka, newly built in Gothic style and dedicated in 1890.

**English Church*, Vallingatan 24, *French Church* (Protestant), Humlegårdsg, 13, *Roman Catholic Church*, Norra Smedjeg. 24.

German Protestant Church, Svartmangatan.

Jewish Synagogue (stately building), Wahrendorffsgatan.

Digitized by Google

Other Public Buildings, Squares, Promenades, etc.

Riddarhustorget, with a statue of Gustavus Vasa modelled by Larcheveque and erected 1774. On one side of this square is the *Riddarhus* (House of Knights), where the nobility had its sessions as an Estate up to 1865, and which was erected during the years 1643—1670, from drawings by Simon and Jean de la Vallée. In the large hall with ceiling-paintings by Ehrenstrahl, the walls are covered with the escutcheons of most of the noble families of Sweden. [The Riddarhus is shown to visitors on application to the custodian (vaktmästare) first floor to the left.]

In the little garden there is a statue of the Chancellor of Gustavus Adolphus, *Axel Oxenstierna*, modelled by Börjeson, erected 1890. From the square, from which may also be seen the *City Hall of Stockholm*, which contains several Government offices, a bridge leads over to Riddarholmen with its church (see above), statue of the founder of Stockholm, *Birger Jarl*, modelled by Fogelberg and erected 1854, and numerous buildings for different Governments offices. — Going to the east to the Royal Palace we cross the North Bridge (Norrbro), on whose eastern side is a beer-garden called »*Strömparterren*», beautifully situated. On the western side the new buildings for the *Parliament* and the *Bank of Sweden*.

The Square of Gustavus Adolphus (Gustaf Adolfs Torg), with an equestrian statue of Gustavus Adolphus modelled by Larcheveque and erected in 1796. The groupe of the frontage is modelled by Sergel. On the east side of the square is the *Royal Theatre* (Kungliga Teatern) built from drawings by A. Anderberg, with three tiers and a magnificent auditorium, and on the west side the *Palace of the Hereditary Princes*, the exresidence of the eldest of the princes of the blood, now the seat of Foreign Department.

Kungsträdgården or the Square of Carl XIII, promenade park, with statues of Carl XII by Molin, erected in 1868, and of Carl XIII by Göthe, unveiled in 1821, besides a beautiful *fountain* by Molin, completed in 1873. On the south side of this park lies the *new opera building* (The Royal Theatre), with fine view from the terrace at its rear, where there is also a restaurant and café. On the north side is *Blanchs Cafe*, open air concerts every afternoon. Near by is the *Panopticon*, open all day; entrance fee 1 krona, Sundays 50 öre.

Berzelii park, with the statue of *Berzelius* by Qvarnström, unveiled in 1858 and the bust of the famous ingeneer *John Ericsson* (modelled by Börjeson, erected in 1901). On one side of this park are *Bern's Saloons;* after-dinner concert daily 3,30—6, 7—11. Free entrance. — Close by is the Jewish Synagogue, erected in ancient oriental style from drawings by Scholander and completed in 1870. Facing the Nybroplan, the new magnificent *Dramatic Theatre* (Dramatiska Teatern), built by Liljekvist and decorated by first-rate artists. In the adjacent part of the

Digitized by Google

city called Blasieholmen is the *Blasieholm church*, *Svenska Teatern*, erected in 1875, the *Musical Academy*, with large Concert Hall, the *National Museum* (see above), and *Grand Hotel*.

On *Centralplanen*, a small park in front of the Central Railway Station built in the renaissance style, there is a statue of the Swedish railway-builder *Nils Ericson*, modelled by Börjeson, erected in 1893. Not far off is the *Academy of Liberal Arts* built in Italian renaissance style, with exhibition rooms and studios (in May every year, exhibition of work of students); *the Central Post Office* is situated on the other side of Centralplan. Nearly opposite, the *Oscarstheatre* and farther of the *Vasatheatre*. On Malmskillnadsgatan, a street issuing from *Brunkebergs torg*, is the house of the *Allmänna Telephone Company*, whose iron trellis tower is visible in almost all parts of the city.

Humlegården, park with statue of *Linnæus*, modelled by Kjellberg, unveiled in 1885, and a statue of the chemist *Scheele*, modelled by Börjeson, unveiled 1892. In Humlegården, which is also ornamented by a bronze group by Hasselberg, »*The Grandfather*», stands the Royal Library (see above).

**Mosebacke*, on a high cliff in the southern part of the city, offering a magnificent panorama of Stockholm (Restaurant, Café).

**A Lift* (Katrinahissen), fare 5 öre, takes visitors up the face of the cliff. Another lift (Mariahissen) answers the same purpose a little further up on Mälar Strand. Mosebacke may be reached by going down the great quay Skeppsbron, where most of the foreign steamers are moored. At the north end of this quay we see a statue of *Gustavus III*, modelled by Sergel and erected in 1808, further on the *Telegraph Office*, *Customs House*, *Riks-Bank*, erected in 1680 from drawings by Nikodemus Tessin, and on the little square at the locks (connecting Lake Mälar with the Baltic), the equestrian statue of *Carl Johan*, modelled by Fogelberg, erected in 1854.

Idrottsparken, Sturevägen, a small park with *covered and uncovered lawntennis courts, bicycle races, etc.

Environs.

Royal Park (Djurgården), the pleasure resort most visited by the Stockholmians in summer. (Steam ferry from Nybron. Fare 5 öre, Tramways from Norrmalmstorg. 10 öre). By land we go down Strandvägen with its stately private residences to the Djurgård Bridge, which is ornamented by four statues. To the right, immediately after crossing the bridge is the new and grand building of the Northern Museum (see above). Further on we see the characteristic building of the Biological Museum (see above), and to the right of this building the beautiful *Oscar's Terrace*, (restaurant) belonging to Skansen.

**Skansen* is a Scandinavian culture-historical open-air museum in connection with a zoological garden. Here we find a Lapplander's camp with winter and summer huts, reindeer park with its reindeer, and Lappland dogs; eskimo hut, with com-

Digitized by Google

pletely furnished interior, surrounded by the bones of walrus and whale, eskimo dogs; belfries, giving a grand view across the city; peasant houses from Mora in Dalecarlia, Laxbro in Västmanland, Kyrkhult in Blekinge, Bollnäs in Helsingland, etc.; seal-pond; rune-stones; a summer-house where the Swedish seer Swedenborg had several of his revelations from the spirit-world; and much more of interest. On the rise of ground above the peasant-house from Blekinge, is the prospect-tower *Bredablick* (with café), from whose top there is a most magnificent view of Stockholm and its environs. By the aid of a telescope placed in this tower, Upsala, the seat of the renowned Swedish University, about 70 kilometers distant, can be plainly seen, and it is said that in fair weather one can even descry the weather-cock on the cathedral at Upsala.

To the west of Skansen is **Hasselbacken*, first-class restaurant and café, with beautiful situation, large garden, daily military concert.

Circus, next to Hasselbacken.

Alhambra and *Novilla*, restaurant and café.

Further on the bust of the renowned poet and composer *Bellman*, beside which is *Bellmansro*, café and restaurant. From Bellmansro there are different roads, one leading to **Rosendal* (Royal summer residence, fine greenhouse). A promenade in the little park belonging to Rosendal is very pleasant (specially noteworthy, a renowned *porphyry vase); from here to the Deaf and Dumb School and Asylum *Manilla* and to the very remarkable picture-collection belonging to E. Thiel (open to strangers Tuesdays and Thursdays 1—3), then to the country inn *Djurgårdsbrunn*, and from this inn we return to the city across »*Ladugårdsgärdet*» (open field where troops are exercised and reviewed).

**Saltsjöbaden*. — Summer-resort with many villas, good hotels and first-class *restaurant. Fine journey by rail (Saltsjöbanan) from the south side of Stockholm (Stadsgården); lawn tennis court to hire, 1 krona.

Djursholm. — Suburb reached by electric railway from Engelbrektsplan (D 6), ½ hour. *Restaurant. Lawn tennis courts.

Karlberg. (Tramway.) — Formerly Royal summer residence; now military academy, founded in 1792; surrounded by beautiful park.

Haga. (Tramvay.) — Royal summer residence; favorite residence of Gustavus III, with large and beautiful park, much visited for its fine promenades. Opposite the park Haga is the city cemetary of Stockholm, with its forest of tombstones and beside it the *Solna Church*, one of the oldest churches in Sweden.

Ulriksdal. — Royal pleasure resort, built in 1644 by General Jakob De la Gardie, once the summer residence of Carl XV. Restaurant. Beautiful park. Chapel in Dutch renaissance style built from drawings by Scholander.

Nacka. — (On the railroad to Saltsjöbaden). Lovely scenery. Restaurant.

Digitized by Google

Marieberg, formerly artillery-school, near which there is a grand view across Lake Mälar to Stockholm.

Drottningholm, on the island Lofön in Lake Mälar; beautiful situation and fine architecture (after the palace at Versailles), with large and beautiful park. In the park there is a Chinese pavilion, with rich Chinese collections, built in 1768 for Queen Louisa Ulrica.

Nynäs, watering-place and summer-resort. Restaurant. By railway from the Centralstation in 1½ hours.

**Gripsholm.* (By railway to Mariefred in 3 hours.) Royal Castle; beautifully situated on Lake Mälar, and of great historical interest; large picture-gallery, etc. Among the numerous rooms may be mentioned the so called Prison of Johan III, on the first floor, with fine paintings; the saloon of Gustavus III, the newly restored Hall of State, with portraits of Gustavus Vasa's contemporary rulers, the room where Gustavus IV was held prisoner (the three latter rooms on the second floor). On the third floor we see a tower-room which has incorrectly been called the prison of Erik XIV, a small theatre, etc. The castle is shown daily. Weekdays 50 öre, Sundays 25 öre.

Skokloster. — Belongs to the ancient noble family Brahe. Situated on Lake Mälar. Valuable and very interesting historical and art collections.

Upsala. — The more important of the two University towns of Sweden. Much worth seeing. Return by steamer (very fine trip) or rail to Stockholm.

☞ To the last three places and to Drottningholm steamers depart from Riddarholmshamnen.

Digitized by Google

Till Plankartan öfver Stockholm.

Siffrornas betydelse.

Akademier:

1. Fria konsternas (Målare-Akad.), Fredsgatan 32, *G 6*.
128. Krigsvetenskaps-, Birger Jarls torg 10, *G 6*.
2. Landtbruks-, Mästersamuelsgatan 47, *F 6*.
3. Musikaliska, Norra Blasieholmshamnen, *F 7*.
4. Vetenskaps-, Drottningg. 94, *E 5*.
89. **Arfprinsens Palats** (Utrikesdepartementet), Gustaf Adolfs torg, *G 6*.
5. **Artilleri- o. Ingeniörhögskolan,** Riddargatan 18, *E 8*.
115. **Asylet för Pauvres Honteux,** Surbrunnsg. 45, *C 4*.

Badinrättningar:

6. Jakobsg. 16 (ingång från Malmtorgsg.), *F 6*.
138. Drottningg. 88, *E 5*.
9. Stureplan 4, *E 7*.
153. å Söder, Badstug. 4, *J 6*.
151. Fruntimmers sim- och badinrättningen vid Skeppsholmen, *G 8*.
226. Mälarbadet, *G 3*.
8. Stockholms bad- och siminrättning vid Strömsborg, *G 5*.

Bangårdar:

10. Centralstationen, *F 5*.
171. Norra stationen, *E 4*.
12. Södra stationen, *K 7*.
47. Stockh. Östra, Valhallaväg., *B 6*. Djursholmsbanans stat. vid Engelbrektsg., *D E 6*. Saltsjöbanans stat. *I 8*.

Banker:

193. Bankaktb Norra Sverige, Kungsträdgårdsg. 16, *F 7*.
194. Göteborgs ensk. bank, Brunkebergst. 12, *F 6*.
164. Industri-kredit-aktb., Munkbron 7, *G 6*.
124. Inteckn.-garanti-akt.-bol., Malmtorgsg. 1, *F 6*.
195. Nordiska Kreditbanken, Drottningg. 1, *G 6*.
222. Riksbanken, Helgeandsholmen, *G 6*.
15. Skand. kredit-akt.-bol., Storkyrkobrinken 7, *G 6*.
16. Stockholms Enskilda, Lilla Nygatan 27, *H 7*.
170. Stockholms Handelsbank, Kungsträdgårdsg. 2 B, *F 7*.
176. Stockholms Sparbank, Fredsgatan 19, *G 6*.
186. Skånes Ensk. Bank, Drottningg. 5, *G 6*.
217. Stockholm-Öfre Norrland, Fredsgatan 28, *G 6*.

Barnbördshus:

17. Allmänna, Handtverkarg. 19, *G 3*.
18. Pro Patria, St. Badstug. 22, *E 5*.
228. Södra, Wollmar Yxkullsg. 27, *K 5*.
19. **Barnhuset,** Allmänna, Norrtullsgatan 14, *C 3*.
21. **Berns Salonger,** Berzelii park *F 7*.
22. **Biblioteket,** Riks-, Humlegården, *D 7*.
220. Nobelbiblioteket o. Nobelinstitutet, Barnhusgatan 18, *E 4*.

Bildstoder:

92. A. Oxenstierna, Riddarhuset, *G 6*.
23. Berzelius, Berzelii park. *F 7*
24. Birger Jarl, Riddarholmen, *H 6*.
30. Gustaf I, Riddarhustorg., *G 6*.
28. Gustaf II Adolf, Gustaf Adolfs torg, *F 6*.
29. Gustaf III, Skeppsbron, *G 7*.
25. Karl XII, Kungsträdgården, *F 7*
26. Karl XIII, Kungsträdgården, *F 7*.
27. Karl XIV Johan, Karl Johans torg, *H 7*.
45. Linné, Humlegården, *D 7*.
125. Molins Fontän, Kungsträdgården, *F 7*.
163. Nils Ericson, Järnvägsparken, Vasagatan, *G 5*.
169. Schéele, Humlegården, *D 7*.
214. Snöklockan, Ad. Fredr. torg, *I 6*.
218. Sveamonumentet, Artillerigården, Riddarg. 18, *E 8*.
215. Thors fiske, Ad. Fredr. torg, *I 6*.
185. Olaus Petri, vid Storkyrkan, *G 7*.
190. John Ericsson, Nybron, *F 7*.
31. **Blanchs kafé,** Kungsträdgården, *F 6*.
44. **Brandstationen,** Malmskillnadsg. 64, Johannis plan, *E 6*.
221. Södra Brandstationen, Rosenlundsgatan, *I 5*.
32. **Börsen,** Stortorget, *G 7*.

Cellfängelser:

34. Stockholms Stads, Rådhusgr., *G 6*,
35. Stockholms läns, Östermalmsg. 65 *C 6*.
232. Polishuset o. Ransakningsfängelset, Kungsholmsg. 17 o. 19, *F 2*.
160. **Elektricitetsverket,** Regeringsgatan 38, *E F 6*.
38. **Flottans,** kgl., boställs-, förrådshus etc., Skeppsh. *G 8 o. 9*.
191. **Folkets hus,** Barnhusg. 14, *F 4*.
39. **Frimurarelogen,** Blasieh:sgatan 6, *F 7*.

Försäkringsanstalter:

166. Brandförsäkr.-bol. Fylgia, Jakobstorg 3, *F 6*, 7.
146. Brand- o. liffförsäkr.-bol. Skandia, Mynttorget 1, *G 7*.
143. Brand- o. liffförsäkr.-bol. Svea, Drottninggatan 13, *F 6*.
145. Lifförs.-bol. Nordstjernan, Drottninggatan 7, *G 6*.
144. Lifförs.-bol. Thule, Kungsträdgårdsgatan 2 C, *F 7*.

Digitized by Google

166. Olycksfallför.-bol. Fylgia, Jakobstorg 3, *F 6*, 7.
174. Stockholms stad brandförsäkringskontor, Myntorget 4, *G 6*.
192. Svenska lifförsäkringsbol., Norrmalmstorg 16, *E 7*.
189. **Gasklocka**, Torsgatan, *E 3*.
128. **Generalstaben**, Birger Jarls torg 10, *G 6*.
156. **Handtverksföreningens permanenta utställning**, Brunkebergstorg 13, *F 6*.
46. **Hofrätt, Svea**, Riddarh. 16, *H 6*.

Hotell och Restaurationer:

178. Belfrages Pensionat-Hotell, Vasagatan 8, *G 5*.
225. Blåsut, *H 10*.
224. Centralhotellet, Klarabergsg. 31. *F 5*.
58. du Nord, Kungsträdgårdsgatan 8, *F 7*. *Restauration*.
57. de Suède, Drottningg. 43, *F 3*
48. Frankfurt, Skeppsbr. 16, *G 7*.
49. Germania o. Bellevue, Gustaf Adolfs torg 10 o. 12, *F 6*.
113. Grand Hôtel, Blasieholmshamnen, *F 7*. *Hotell o. Restaur.*
186. Hamburger Börs, Jakobsgatan 6, *F 6*. *Hotell o. Restaur.*
216. Hotell Kronprinsen, Drottning. 29. *Hotell* o. *Restr. F 6*.
121. Hotell Continental, W.6., Vasagatan 22, *F 5*. *Hotell o. Restaur.*
181. Hotell Lindquist, Vasag. 20, *F 5*.
53. Hotell Nyman, Regeringsgatan 13, *F 6*.
197. Hotell Pallas, Klarabergsg. 37, *F 5*.
52. Kung Karl, Malmtorgsg. 10, *F 6*.
209. Metropol, Restauration, Norrmalmst. 2, *E 7*.
102. Operakällaren, Operahuset, *F 7*. *Restaur.*
56. Phœnix, Drottningg. 71, *E 5*. *Restauration*.
233. Piperska muren, *Restaur.*, *F 3*.
196. Reisen, Skeppsbron 14, *Hotell o. Restaur.*, *G 7*.
207. Rosenbad, Strömg., *Restaur. H 6*.
54. Rydberg, Gustaf Adolfs torg 16, *F 6*. *Hotell o. Restaur.*
55. Skandia, Drottninggatan 25, *F 6*.
181. Riche, Birger Jarlsgatan 4, *E 7*. *Restauration*.
234. Rådhuskällaren, *Restaur.*, *G 4*.
236. **Idrottsparken**, Valhallavägen, *C B 7*.

Institut:

199. Arbetare-, Klara Norra Kyrkog. 8, *F 3*.
33. Karolinska, Handtverkarg. 3, *G 4*.
37. Farmaceutiska. Valling. 20, *E 4*.
43. Gymnastiska, Hamngatan 19, *F 6*.
200. Skogs-, slutet af Strandvägen, *E 10*.
111. Veterinär-, Karlavägen 53, *D 9*.
117. **Jernkontoret**, Kungsträdgårdsgatan 4, *F 7*.
130. **Kammarrätten**, Riddarh. *H 6*.

Kaserner:

188. Lifgardets till häst, Sturevägen, *B 9*.
59. Svea Lifgardets o. Göta Lifgardets, Linnégatan, *E 10*.
60. Positionsart:s, Storg. 33, *E 9*.
62. Svea ingeniörkår., Handtverkarg. 35, *G 4*.
105. Första Svea artilleri, Valhallavägen *C 8*.
150. **Kungl. Boktryckeriet**, Riddarholmen, *G 6*.
158. **Kungl. stallet**, *E 8*.
133. **Konung Oskars Minne**, Björngårdsg. 23, *K 7*.
31. **Konstföreningens utställn.**, Trädgårdsg. 10, *F 6*.
178. **Kristliga föreningen af unga män**, Birger Jarlsgatan, 35, *D 6*.

Kyrkor och kapell:

63. Adolf Fredriks, Holländarg., *E 5*.
119. Betel, Malmskilnadsg. 48, *E 6*.
120. Betlehems, Sergelgatan 6, *E 6*.
64. Blasieholms, Blasieholmst., *F 7*.
155. Diakonissakapellet, Ersta backe, *J 10*.
67. Engelska episkopalförsamlingens, Vallingatan 24, *E 4*.
68. Finska, Slottsbacken, *G 7*.
134. Florakyrkan, Floragatan 8, *C 7*.
69. Franska reformerta, Humlegårdsgatan 13, *E 7*.
122. Frälsningsarméns högkvarter, Östermalmsgatan 33, *C 8*.
201. Gustaf Adolfs, Ladugårdsgärdet, *D 10*.
237. Gustaf Vasa, Odengatan, *D 3*.
183. Immanuelskyrkan, Tuleg. 3, *D 5*.
70. Jakobs, Jakobstorg, *F 7*.
71. Johannis, Norra ändan af Malmskilnadsg., *D 6*.
65. Katarina, Högbergsgatan, *J 8*.
182. Katolska, S:t Eriks, Folkungagatan 2, *K 8*.
72. Katolska, S:ta Eugenias, Norra Smedjeg. 24, *F 6*.
51. Katolsk-apostoliska, Odengatan 20, *C 5*.
66. Klara, Klara V. Kyrkogata, *F 5*.
73. Kungsholms, Handtverkarg., *G 4*.
75. Maria, Hornsgatan 25, *J 7*.
132. Metodist-Episkopal, Ad. Fredr. torg 10, *J 6*.
76. Mosaiska synagogan, Wahrendorffsgatan 3, *F 7*.
238. Oscarskyrkan, Narvavägen, *E 10*.
77. Riddarholms, Riddarholm., *H 6*.
159. Ryska, Birgerjarlsgatan 98, *B 5*.
79. Skeppsholms, Skeppsholmen, *G 8*.
208. Sophiakyrkan, Hvita bergen, *K 10*
211. Matheuskapellet, Vanadisv. 35, *C 2*.
198. S:t Peter, Metodist-Episkopal, Upplandsg. 12, *E 5*.
80. Stor-, Slottsbacken, *G 7*.
81. Tyska, Svartmangatan 12, *H 7*.
74. Östermalms, Östermalmstorg, *E 8*.
82. **Landtmäterikontoret**, Väst. Trädgårdsgatan 2, *F 7*.

Digitized by Google

Läroverk:

187. Adolf Fredriks Folkskola, Norrtullsg. 18, *C 3.*
212. Adolf Fredriks Folkskola, Karlbergsv. 34, *D 2.*
20. Bergsskolan, Drottninggg. 95, *D 4.*
12. Johannis folkskola, Roslagsg. 65, *B 4.*
177. Katarina folkskola, Vermdögatan 2 o. Tjärhofsgatan 15, *K9* o. *J9.*
128. Krigshögskolan, Birger Jarls torg 10, *G 6.*
239. Kungsholms folkskola, Flemminggg., *F 1.*
229. Kungsholms realskola Handtverkareg. 35, *G 1.*
106. Lärarinneseminariet, Riddargatan 5, *E 7.*
161. Maria Folkskola, Timmermansg. 28 o. Ringvägen, *J 6* o. *L 5.*
227. Navigationsskol., Stigbergsg. *J 9.*
42. Norra latinläroverket, Drottninggatan 71, *E 5.*
86. Nya Elementarskolan, Slöjdgatan 2, *E 5.*
61. Reallläroverket, Roslagsgatan 19, *C 5.*
118. Sjökrigsskolan, Skeppsh., *G 6.*
162. Stockholms högskola, Kungsgatan 30, *F 4.*
154. Södermalms högre allm. läroverk, Skaraborgsgatan 14, *J 7.*
108 Tekniska högskolan, Drottninggatan 95, *D 4.*
100. Tekniska skolan, Mästersamuelsgatan 44, *F 5 o. 6.*
235. Wallinska skolan, Tegnérlunden, *L 4.*
189. Östermalms Folkskola, Valhallaväg. 63 & 65, *C 6.*
131. **Marinförvaltningen**, Birger Jarls torg, 11, *H 6.*
83. **Mosebacke**, *J 8.*

Museer:

5. Artillerimuseum, Artillerigården, *E 8.*
202. Biologiska, Djurgården, *G 11.*
33. Hygieniska, Karolinska Institutet, *G 4.*
142. Handarbetets vännersutställning, Brunkebergst. 18, *F 6.*
203. Musikhistoriska, Västra Trädgårdsg. 19, *F 6.*
85. National-, Blasieholmen, *G 8.*
4. Naturhistoriska riksmuseum, Vallingatan, *E 5.*
56. Nordiska, Djurgården, *F 10.*
123. Riksmusei etnogr. afdelning I, Vallingatan, *E 5.*
162. Riksmusei etnogr. afdelning II, Kungsgatan 30, *F 4.*
204. Svenskt industri- o. handelsmus., Regeringsg. 40, *E 6.*
84. **Myntet, Kgl.**, Handtverkargatan 5, *G 4.*
87. **Observatorium**, Drottninggg. 112, *D 4.*
148. **Panoptikon**, Kungsträdgårdsgatan, *F 7.*
34. **Poliskammaren**, Myntg. 4, *G6.*
90. **Posthuset**, L. Nygatan 6. *H 6.*
213. — Central-, Vasag. 28, *F 5.*

Restaurationer, se **Hotell.**

92. **Riddarhuset**, Riddarhust., *G 6.*
93. **Riks-arkivet**, Riddarh. *G 6.*
206. **Riksdagshuset**, Helgeandsholmen, *G 6.*
129. **Riksgäldskontoret**, Birger Jarls torg 2, *G 6.*
95. **Rådhuset**, Riddarhustorget 8, *G 6.*
104. **Saluhallar**: Svea, St. Badstug., *D 5;* Hötorget, *E 5* och Östermalmstorg, *E 7.*
223. **Sedeltryckeri**: Jakob Bagges sedeltryckeri, Bryggareg. 18, *F 4.*

Sjukhus:

97. Barn- (kronpr. Lovisas), Polhemsgatan, *F 2.*
98. Ersta, Ersta backe, *J 10.*
184. Epidemisjukhuset, nära Roslagstull, *A 4.*
205. Eugeniahemmet, Norrtull, *A 4.*
40. Garnisons-, Handtverkarg. 25, *G2.*
99. Katarina, Nya Sandbergsg. 1, *K9.*
126. Maria, Wolmar-Yxkullsg. 25, *K 6.*
116. Sabbatsbergs, Sabbatsberg, *E 3.*
96. Serafimer-lasarettet, Handtverkargatan 2, *G 4.*
50. Sofiahemmet, Valhallavägen, *C7.*
11. **Spårvägsstation**, norra, *D 5.*
101. **Stora Sällskapets klubb** o. restauration, Arsenalsg. 3, *F 7.*
141. **Svenska Segelsällskapets paviljong**, Skeppsholmen, *G 9.*

Teatrar:

107. Djurgårds, Djurgården *F 11.*
219. Dramatiska, Nybrohamnen, *E7.*
240. Folkteatern, Östermalmstorg., *E8.*
102. Kungl. (Operan), Gustaf Adolfs torg, *F 7.*
230. Oscars, Vasag. 15 o. 17, *F 4.*
114. Svenska, Blasieholmsgatan, *F 8.*
83. Södra, Mosebacketorg.
139. Vasa, Vasag. 19 o. 21, *E 4.*
86. **Telefonstation**, Malmskillnadsgatan 30, *F 6.*
109. **Telegrafen**, centralst., Skeppsbron 2, *G 7.*
88. **Tullpackhuset**, Skeppsbron 38, *H 7.*
127. — N. Blasieholmsh., *F. 8.*
231. — Stadsgården, *I 9.*
110. **Vattenledningen**, Götgatan 96 & 98, *M 8 o. 9.*
175. **Vattentornet**, Mosebacke torg, *J 8.*
112. **Öfverståthållarehuset**, Slottsbacken, *G 7.*

Digitized by Google

De Bästa Böckerna
à 1 kr. volymen.

Följande volymer föreligga (våren 1908):

C. M. BELLMAN, Fredmans Epistlar. Ord och musik.
AUG. BLANCHE, Hyrkuskens Berättelser.
AUG. STRINDBERG, Hemsöborna.
PER HALLSTRÖM, En gammal historia.
ALPH. DAUDET, Lilla parfymis historia.
ANNA MARIA LENNGREN, Skaldekrsök.
C. J. L. ALMQVIST, Folklifsberättelser.
VIKTOR RYDBERG, Romerske kejsare i marmor.
GUSTAF AF GEIJERSTAM, Vilse i lifvet.
HELENA NYBLOM, Sagor. 2:ne samlingar.
CARL VON LINNÉS Öländska resa.
ERNST HÆCKEL, Naturlig skapelsehistoria.
V. v. HEIDENSTAM, Heliga Birgittas pilgrimsfärd.
MARI MIHI, Hjärtan och hjältar.
ELLEN KEY, Tankar.
ANNA WAHLENBERG, Två hustrur.
DANIEL FALLSTRÖM, Dikter. 1:a samlingen.
G. H. MELLIN, Blomman på Kinnekulle.

Under förberedning äro:

Herczeg Ferenc, Gyurkowiczarne.
Bellman, Fredmans sånger.
V. von Braun, Skämtsamma dikter.
Z. Topelius, Hertiginnan af Finland.
Selma Lagerlöf, Kristuslegender.
Tor Hedberg, Judas.
Gustaf F. Steffen, Det moderna England.
Leo Tolstoy, Kreutzersonaten.
Beatr. Harraden, Skepp, som mötas i natten.
H. Scharling, Vid nyårstid i Nöddebo prästgård.
Oscar Wilde, Dorian Gray's porträtt.
Darwin, Om arternas uppkomst.

Digitized by Google

3 2044 009 878 398

THE BORROWER WILL BE CHARGED AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS NOT RETURNED TO THE LIBRARY ON OR BEFORE THE LAST DATE STAMPED BELOW. NON-RECEIPT OF OVERDUE NOTICES DOES NOT EXEMPT THE BORROWER FROM OVERDUE FEES.

WIDENER
CANCELLED
NOV 13 1985

WIDENER
CANCELLED
JUL 14 1983

WIDENER
BOOK BIN
JUL 5 1984
CANCELLED
FEB 14 1983

WIDENER
BOOK BIN
JUL 5
CANCELLED

FEB 10 1983

Digitized by Google

De

Följa

C. M. BEL

AUG. BLA

AUG. STR

PER HA

ALPH. D

ANNA MA

C. J. L.

VIKTOR

GUSTAF

HELENA

CARL vo

ERNST

V. v. HEI

MARI M

ELLEN

ANNA W

DANIEL

G. H. M

Under för

He

Be

V.

Z.

Se

To

Gu

Le

Be

H.

O

D

Digitized by Google

E. J. Ellis

Digitized by Google

På *Albert Bonniers* förlag ha utkommit följande

Arbeten för Resande:

Karta öfver Norra Sverige, upptagande järnvägar, landsvägar, by- och gångvägar, större och mindre platser, gårdar, fjällstugor m. m. af **C. Fr. Söderberg.** *Ny upplaga. Med förteckning öfver alla skjutsstationer.* 2: 50; i pärm 3 kr.; på väf 3: 50.

Järnvägs- och Reskarta öfver Sverige, ny och fullständig, upptagande *alla järnbanor och ångbåtslinier,* m. m. Utarbetad af **C. E. Dahlman.** *Ny och öfversedd upplaga.* Hopvikt 1: 50; i pärmar 2 kr.; uppf. på lärft och hopvikt i pärmar 2: 75.

Ny karta öfver Stockholms omgifningar, upptagande järnvägar, större och mindre landsvägar, byvägar m. m., kyrkor, slott, gårdar, villor, sommarställen samt **ångbåtsstationer,** utarbetad och graverad af **Edv. Cohrs,** samt åtföljd af en alfabetisk förteckning på ställen, som anlöpas af ångbåtar. Pris 1: 50; i pärmar 1: 75; uppf. på väf 2: 25.

Stockholm och dess omgifningar. Ny vägvisare i hufvudstaden och dess omnejd, för utfärder till skärgården, till de kungl. lustslotten, Upsala m. m. 8:e uppl. med öfver 100 illustr. samt planer och kartor. Kart. 2: 50; eleg. inb. 3 kr.

Turist-parlörer:

1. *Schwedisch* für Touristen und Geschäftreisende mit genauer Angabe der Aussprache. 75 öre.
2. *Suédois* pour les touristes et les commis-voyageurs. Avec prononciation exacte. 75 öre.
3. *Swedish* for tourists and commercial travellers with accurate pronunciation. 75 öre.
4. *Tyska* utan språkstudier för turister och handelsresande med noggrant angifvande af uttalet. 75 öre.
5. *Franska* utan språkstudier för turister och handelsresande med noggrant angifvande af uttalet. 75 öre.
6. *Engelska* utan språkstudier för turister och handelsresande med noggrant angifvande af uttalet. 75 öre.

Digitized by Google